
VOOR
VRIJHEID
EN RECHT
LEDEN VAN DE POLITIEDIENSTEN
EN HET GERECHT
ACTIEF IN DE WEERSTAND / VERZET
IN BELGIË TIJDENS WO 2
POLICE
POLITIE
VERZET
RESISTEZ !
NOOIT
MEER
OORLOG
BELGIË VRIJ!
LA BELGIQUE
LIBRE !
SURETÉ
DOSSIER
SECRET
INFORMER
AIDER
PROTÉGER
RÉSISTER
POUR LA LIBERTÉ
1943
B
SAMENGESTELD DOOR
IVAN VAN PARIJS

Leden van de politiediensten en het gerecht in het verzet tijdens WO 2 (deel 3)

Bovenal verfoei den Mof,
doe hem bijten in het stof.
Help ons 't Nazistelsel weeren.
Leer uw eigen land waardeeren.
Duitsche pers is ergernis,
voor wie een eerbaar burger is.
Weet, dat Hitler slechts kan liegen,
moorden, stelen en bedriegen.
Wees daarom in uw gemoed
echten Belg, kort en goed.

Tekst van een pamflet van "De Zwarte hand" (1941)

©2026 – Ivan Van Parijs

DRINGENDE WAARSCHUWING

TOT HET BELGISCHE VOLK

DE strijders van de Vereenigde Natiën — tusschen wei wij velen uwer landgenooten tellen — zijn ertoe besloten, de Duitsche overweldigers weg te kuischen uit de Bezette Gebieden, en Europa te bevrijden uit de klauwen van het nazisme.

Om daarin te gelukken, moeten zij de Duitschers overal aanvallen, hunne wapens vernielen, en ook de fabrieken, die de wapens voortbrengen. Wij weten dat gij deze noodzakelijkheid begrijpt ; — daarvan hebt gij trouwens blijk gegeven in het verleden.

Belgische arbeiders, opgepast ! De aanvallen op de Belgische industrie, die onder Duitsche kontrole staat, zullen groeien aan intensiteit. Van nu af, is er voor U, groot gevaar aan verbonden, te arbeiden in de volgende fabrieken :

Werkhuizen voor vliegtuig-montage,
Depots en opslagplaatsen van wisselstukken voor vliegtuigen,
Fabrieken van wisselstukken en van uitrusting voor vliegtuigen,
Fabrieken voor lokomotieven en herstellingswerkhuizen van spoorwegmaterieel,
Automobielfabrieken,
Fabrieken van wisselstukken voor onderzeëers.

Blijft uit de omgeving van deze fabrieken weg, voor zooveel het U mogelijk is. Verhuist uwe families. Indien gij verplicht zijt in deze fabrieken te arbeiden, dringt aan op een afdoende alarminrichting en eischt welgebouwde schuilkelders op, waarin gij dadelijk na het alarm, toegang tot schuilen kunt vinden.

Gij kunt zulks afdwingen door een algemeene en gekoordineerde aktie.

Belgen, reeds hebt gij veel geleden in uw strijd voor de vrijheid. Thans vragen wij U, met aandrang, alle mogelijke voorzorgen te treffen, om nieuw lijden te voorkomen, of het minstens genomen, tot een minimum te herleiden.

Treedt NU handelend op, want het is dringend.

HET GEALLIEERD OPPERBEVEL

VOORWOORD

Dit werk is het resultaat van een lange zoektocht naar de vergeten geschiedenis van diegenen die in de donkerste jaren van onze recente geschiedenis voor een onmogelijke keuze stonden. Wanneer een natie bezet wordt, wordt het fundament van de rechtsstaat aangevallen. Voor de leden van de politiediensten, de magistratuur en de gerechtelijke diensten betekende de Duitse bezetting van 1940-1944 niet enkel een crisis van het gezag, maar een existentiële beproeving van hun eed en hun geweten.

In dit boek heb ik getracht een bundeling te maken van talloze versnipperde bronnen, archiefstukken en getuigenissen over die moedige mannen en vrouwen binnen de Rijkswacht, de Gemeentepolitie, de Gerechtelijke Politie, het gerecht en de diverse lokale diensten. Zij die, hoewel ze vaak in uniform of in toga verbonden waren aan een apparaat dat door de bezetter werd opgeëist, in stilte – en soms met gevaar voor eigen leven – kozen voor verzet.

Meer dan 2.500 personen passeren hier de revue. Het zijn namen die vaak in de officiële geschiedschrijving onderbelicht bleven. Voor velen onder hen was de prijs voor hun loyaliteit aan de democratische waarden en hun vaderland extreem hoog. Zij hebben hun verzet met hun leven moeten bekopen in concentratiekampen, voor executiepelotons of in de eenzaamheid van de repressie.

Ik ben mij er terdege van bewust dat dit overzicht nimmer volledig kan zijn. De aard van hun werk – vaak in de schaduw en in strikt vertrouwen – maakt dat vele daden van verzet verloren zijn gegaan in de mist van de tijd. Ook sluit ik niet uit dat er in deze compilatie onvolkomenheden of fouten geslopen zijn, gegeven de complexiteit van de materie en de versnipperde aard van de beschikbare informatie. Dit boek pretendeert dan ook geen definitieve canon te zijn, maar eerder een noodzakelijk eerbetoon en een aanzet tot verdere reflectie.

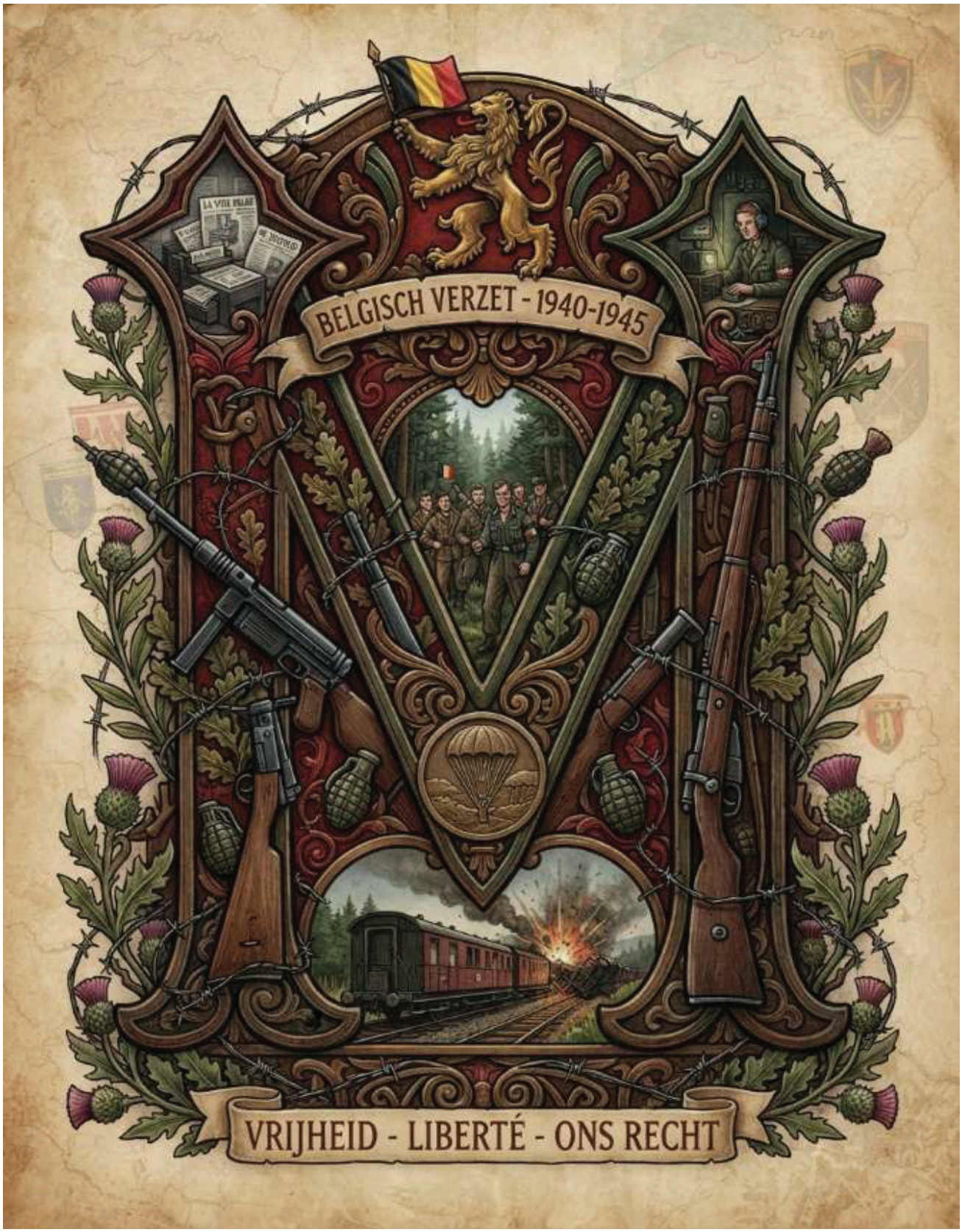
Het is mijn hoop dat deze namen niet slechts een statistiek blijven, maar een tastbare herinnering vormen aan de morele ruggengraat van die diensten die wij vandaag als vanzelfsprekend beschouwen.

Ivan Van Parijs

Eerste Wachtmeester bij de Rijkswacht (1980-2001)
Hoofdinspecteur bij de Federale gerechtelijke politie (2001-2020)

Najaar 2026

Dan aan alle vrienden en collega's die een bijdrage hebben geleverd bij het tot stand komen van dit werk!

BELGISCH VERZET - 1940-1945
VRIJHEID - LIBERTÉ - ONS RECHT

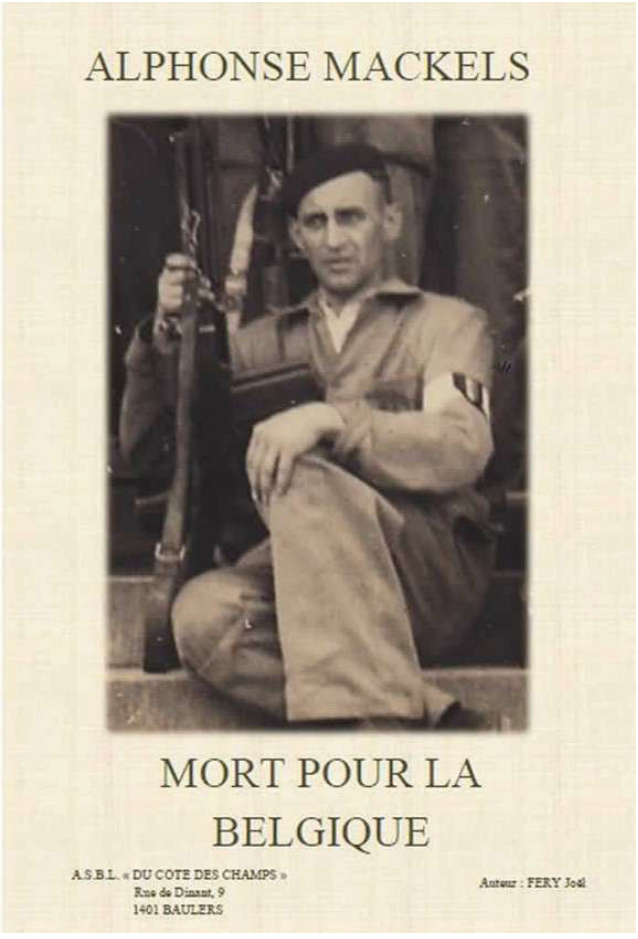
MABILLE André ° te Limal op 12-02-1923
Rijkswachter en lid van *Nola*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht eerste klasse)

MACKELS Alphonse ° te Witzfeld op 05-03-1909
Wachtmeester 1° Klasse bij de Rijkswacht en lid van *Geheim Leger*
Gewapende weerstander
Dodelijk getroffen bij een actie van het verzet en overleden te Vieux-Genappe op 04-09-1944

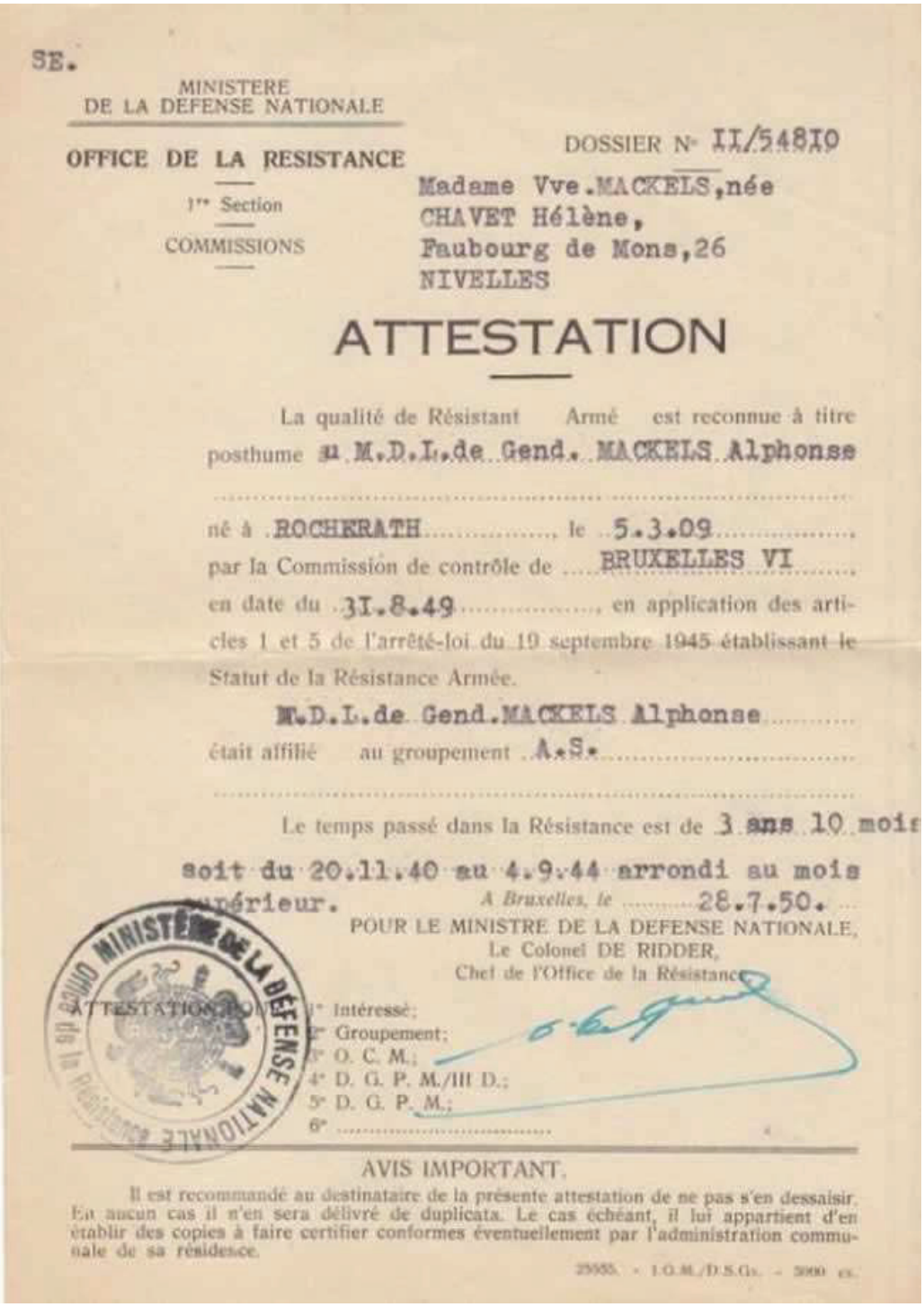
Alphonse Mackels, geboren op 5 maart 1909, was wachtmeester bij de Belgische Rijkswacht en een actief lid van het Geheim Leger. Een biografische bron vermeldt Wirtzfeld als zijn geboorteplaats en Bullange (Büllingen) als de plaats waar zijn geboorte werd aangegeven. Hij was de zoon van Nicolas en Gertrude Mackels. In zijn loopbaan bij de Rijkswacht diende hij onder meer in La Calamine en Brussel. In Brussel leerde hij Hélène Chavet kennen, met wie hij later trouwde. Het echtpaar vestigde zich op 15 april 1941 in Nijvel, aan de Rue Général Leman 13. Mackels werd op 1 juli 1943 overgeplaatst naar de Rijkswachtcompagnie van Nijvel.

Mackels trad op 20 november 1940 toe tot het verzet. Aanvankelijk maakte hij deel uit van het Belgisch Legioen. Later sloot hij zich aan bij het Refuge Panthère, Zone IV van het Geheim Leger, waar hij adjunct-compagniecommandant was van de 3de compagnie. In deze functie

werkte hij mee aan de uitbouw van de verzetsstructuren rond Nijvel. De plaatselijke verzetsgroepen hielden zich bezig met het verbergen en verdelen van wapens, het aanleggen van voorraden brandstof, het verzamelen van inlichtingen, het organiseren van droppings en het voorbereiden van sabotageacties. Mackels nam deel aan de voorbereiding en uitvoering van gewapende opdrachten, vaak samen met René Burion, met wie hij nauw bevriend was.

SE.

MINISTERE
DE LA DEFENSE NATIONALE

OFFICE DE LA RESISTANCE

1re Section

COMMISSIONS

DOSSIER N° II/54810

Madame Vve.MACKELS,née
CHAVET Hélène,
Faubourg de Mons,26
NIVELLES

ATTESTATION

La qualité de Résistant Armé est reconnue à titre posthume au M.D.L.de Gend. MACKELS Alphonse

né à ROCHERATH, le 5.3.09
par la Commission de contrôle de BRUXELLES VI
en date du 31.8.49, en application des articles 1 et 5 de l'arrêté-loi du 19 septembre 1945 établissant le Statut de la Résistance Armée.

M.D.L.de Gend.MACKELS Alphonse
était affilié au groupement A.S.

Le temps passé dans la Résistance est de 3 ans 10 mois soit du 20.11.40 au 4.9.44 arrondi au mois supérieur.

A Bruxelles, le 28.7.50.

POUR LE MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE,
Le Colonel DE RIDDER,
Chef de l'Office de la Résistance

ATTESTATION délivrée en :
1° Intéressé;
2° Groupement;
3° O. C. M.;
4° D. G. P. M./III D.;
5° D. G. P. M.;
6° .....

AVIS IMPORTANT.

Il est recommandé au destinataire de la présente attestation de ne pas s'en dessaisir. En aucun cas il n'en sera délivré de duplicata. Le cas échéant, il lui appartient d'en établir des copies à faire certifier conformes éventuellement par l'administration communale de sa résidence.

25555. - I.G.M./D.S.Gx. - 5000 ex.

Erkenning als gewapende weerstander

Zijn positie als rijkswachter bood hem mogelijkheden om informatie te verzamelen en de verzetswerking te ondersteunen. Volgens de biografische beschrijving wist hij het vertrouwen

te winnen van Duitse militairen bij de Kommandantur van Nijvel. Daardoor kon hij inlichtingen doorspelen en documenten, waaronder belastende stukken, aan de Duitse controle onttrekken. Hij was een belangrijke contactpersoon voor verzetsleden die hulp nodig hadden bij gevaarlijke opdrachten. Zijn activiteiten maakten deel uit van de bredere werking van het Geheim Leger, dat in de zomer van 1944 steeds nadrukkelijker voorbereidingen trof om de terugtrekkende Duitse troepen te hinderen en de geallieerde opmars te ondersteunen.

Toen de geallieerden begin september 1944 België binnentrokken, kwam de verzetswerking in Nijvel in een openlijke, gewapende fase terecht. Vanaf 3 september namen leden van het Geheim Leger deel aan acties in en rond Nijvel, onder meer bij Baulers, Monstreux, Lillois en in het Bois de Nivelles. De verzetsmensen probeerden Duitse troepen op te sporen, wapens en materieel veilig te stellen en de stad onder controle te krijgen voordat de geallieerde legers arriveerden. Mackels nam samen met René Burion deel aan deze operaties.

Begrafenis van Alphonse Mackels

Op 4 september 1944 trok Mackels met Burion en andere verzetsmensen vanuit de omgeving van Lillois achter een groep Duitse militairen aan die in de richting van Hulencourt was vertrokken. Pierre De Visscher sloot zich bij hen aan en Richard Havaux bestuurde de wagen. Bij het Trou du Bois kwamen zij Duitse soldaten op fietsen tegen. Mackels en Burion bevonden zich op de motorkap van de auto en hielden de Duitsers onder schot. Mackels riep hun in het Duits toe dat zij zich moesten overgeven. Een van de soldaten liet zijn fiets achter en hief de handen, alsof hij zich gewonnen gaf. Vervolgens draaide hij zich om, greep het machinepistool dat hij over de borst droeg en opende het vuur op de verzetsmensen. De andere Duitse militairen keerden eveneens terug en begonnen te schieten. In deze confrontatie werd Mackels dodelijk getroffen.

Alphonse Mackels overleed op 4 september 1944. De aangeleverde fiche vermeldt Vieux-Genappe als plaats van overlijden. De geraadpleegde verhalende bron beschrijft de fatale confrontatie bij het Trou du Bois, maar maakt de koppeling met Vieux-Genappe niet geheel duidelijk.

Mackels liet zijn echtgenote Hélène Chavet en hun twee kinderen achter. Zijn dood viel tijdens de gewapende bevrijdingsoperaties van het Nijvelse verzet, op een moment waarop de Duitse troepen zich terugtrokken maar nog steeds gevaarlijke tegenstand boden. Zijn verzetsloopbaan, die al in november 1940 was begonnen, eindigde zo in de laatste dagen van de bezetting van de streek. Hij wordt herinnerd als een rijkswachter die zijn positie gebruikte om het verzet te helpen en die uiteindelijk tijdens een gewapende actie tegen de terugtrekkende Duitse troepen om het leven kwam.

MAEBE Willy ° te Schaarbeek op 08-12-1911
Agent van Politie en lid van *Patriottische Milities*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *L'Insoumis* / *Le Policier libre* (auteur)
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

Willy Maebe, geboren te Schaarbeek op 8 december 1911, was agent van politie en tijdens de Duitse bezetting actief in het Brusselse verzet. Hij maakte deel uit van de Patriottische Milities en was betrokken bij verschillende clandestiene persinitiatieven, waaronder La Libre Belgique, de editie die bekendstaat als Peter Pan, L'Insoumis en Le Policier libre. Hij werd erkend als weerstander door de sluikpers en als gewapende weerstander.

Een belangrijk onderdeel van Maebes verzetswerk was de clandestiene pers. De illegale kranten verspreidden informatie die niet strookte met de Duitse propaganda en boden ruimte aan verzet tegen de bezetting. De titels waarbij Maebe betrokken was, hadden elk hun eigen ontstaansgeschiedenis en verspreidingsnetwerk. La Libre Belgique dite Peter Pan was een clandestiene voortzetting van de bekende verzetskrant; L'Insoumis behoorde tot de Brusselse verzetsbladen die zich tegen de bezetter keerden.

Bijzonder relevant is zijn vermelde betrokkenheid bij Le Policier libre, een Franstalig clandestien blad dat zichzelf omschreef als het orgaan van het Comité de Lutte Syndical de la Police Bruxelloise, aangesloten bij het Onafhankelijkheidsfront. De catalogus van Belgian War Press registreert vier nummers, verschenen tussen januari en augustus 1944. Het blad richtte zich op de Brusselse politieomgeving en verbond syndicale eisen met verzet tegen de

bezetting. De catalogus vermeldt verschillende verantwoordelijken voor de uitgave. Willy Maebe wordt vermeld als auteur.

Zijn werk binnen de clandestiene pers maakte deel uit van een bredere verzetsactiviteit. De Patriottische Milities waren verbonden met de verzetsbeweging rond het Onafhankelijkheidsfront en namen deel aan uiteenlopende vormen van clandestiene actie. Maebes registratie als gewapende weerstander wijst erop dat zijn engagement niet uitsluitend uit perswerk bestond.

MAEGER Jean ° te Angleur op 20-05-1881

Commissaris van Politie en lid van *Socrate* / *Zéro* / *Ontsnapping (Matton)* - verantwoordelijke / *Geheim Leger*
Betrokken bij *Le Coq victorieux* / *La Libre Belgique ressuscitée* / *Alerte*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse) / weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

Jean Maeger, geboren te Angleur op 20 mei 1881, was politiecommissaris en tijdens de Duitse bezetting actief in het Belgische verzet. Hij was betrokken bij de netwerken en organisaties Socrate, Zéro, het Geheim Leger en de ontsnappingslijn Matton. Daarnaast was hij verbonden met de clandestiene pers, waaronder Le Coq victorieux, La Libre Belgique ressuscitée en Alerte. Zijn verzetsactiviteiten werden na de oorlog erkend: hij kreeg het statuut van inlichtingen- en actieagent, hulpkracht tweede klasse, en werd erkend als weerstander door de sluikpers en als gewapende weerstander.

Maeger had vóór de oorlog al een lange loopbaan bij de gemeentepolitie. Volgens de inventaris van de politiedossiers van het Rijksarchief werd hij op 29 november 1923 bij koninklijk besluit benoemd tot politiecommissaris te Beyne-Heusay. Zijn personeelsdossier bevat stukken over zijn benoeming, zijn disponibiliteit en zijn ontslag. Op 1 november 1942 werd hij door de secretaris-generaal van het ministerie van Binnenlandse Zaken in disponibiliteit geplaatst. De inventaris vermeldt deze administratieve maatregel, maar geeft geen uitsluitsel over de precieze aanleiding of de eventuele samenhang met zijn verzetsactiviteiten.

Tijdens de bezetting raakte Maeger betrokken bij verschillende onderdelen van het verzet. Zijn vermelding bij Zéro wijst op een band met het Belgische inlichtingen- en actiewerk. Zéro verzamelde tijdens de bezetting informatie en onderhield verbindingen met de Belgische Staatsveiligheid en Britse diensten.

Ook zijn betrokkenheid bij Socrate past in het clandestiene netwerk van hulpverlening en ondersteuning dat tijdens de bezetting werd uitgebouwd. Socrate ontstond op initiatief van Raymond Scheyven en richtte zich in hoofdzaak op financiële hulp aan werkweigeraars die niet naar Duitsland wilden vertrekken en daardoor hun inkomen verloren. Het netwerk werkte met provinciale en lokale verantwoordelijken en maakte geregeld gebruik van bestaande verzetscontacten.

Een bijzondere plaats in zijn verzetsloopbaan neemt de ontsnappingslijn Matton in. De databank Resistance in Belgium noemt Jean Maeger uitdrukkelijk als een van de

verantwoordelijken van Ontsnapping/Matton, naast onder anderen Georges Matton en Madeleine Bellefroid. De lijn maakte deel uit van de clandestiene hulp aan geallieerde militairen en andere personen die aan de Duitse controle probeerden te ontkomen. Zulke netwerken brachten onderduikers onder, organiseerden veilige adressen en regelden het vervoer tussen verschillende helpers.

Maeger was daarnaast betrokken bij de clandestiene pers. De titels Le Coq victorieux, La Libre Belgique ressuscitée en Alerte worden in zijn verzetsfiche vermeld. Illegale bladen verspreidden nieuws en standpunten die door de Duitse bezetter werden gecensureerd en ondersteunden het moreel en de organisatie van het verzet.

De verschillende vermeldingen tonen dat Maeger niet tot één enkele verzetsactiviteit beperkt bleef. Zijn politieachtergrond, zijn betrokkenheid bij inlichtingenwerk, de ontsnappingslijn Matton en de clandestiene pers plaatsen hem in een netwerk waarin informatie, onderduikhulp en verzetspropaganda met elkaar verbonden waren. Zijn erkenning als gewapende weerstander wijst bovendien op een ruimer engagement dan uitsluitend administratieve of journalistieke ondersteuning.

Een namenlijst van het Réseau Comète bevat eveneens de vermelding “MAEGER (Mr)”. Omdat deze vermelding geen voornaam, geboortegegevens of beroep vermeldt, kan niet met zekerheid worden vastgesteld of het om Jean Maeger gaat. Ze vormt daarom een mogelijke bijkomende aanwijzing, maar geen sluitende identificatie.

MAES André ° te Bassevelde op 31-08-1919
Agent van Politie en lid van *Luc-Marc*
Inlichtings- en actieagent (adjudant)

MAES Eugène ° te Jette op 23-04-1893
Inspecteur van Politie en lid van *Comète* / *Portemine* / *ABC*
Inlichtings- en actieagent (adjudant)
Gevangen genomen op 11-08-1941, opgesloten in Strafgefängnis Wolfenbüttel en overleden te Maagdenburg op 5 juli 1945

Eugène Maes, geboren te Jette op 23 april 1893, was inspecteur van politie te Elsene (Ixelles) en tijdens de Duitse bezetting actief in het Belgische verzet. Hij was betrokken bij de netwerken Comète, Portemine en ABC, en werd na de oorlog erkend als inlichtings- en actieagent met de graad van adjudant.

Maes woonde in de Vautierstraat te Elsene en gebruikte zijn functie bij de gemeentepolitie om geallieerde militairen te helpen die na een vliegtuigcrash of een andere ontsnappingspoging uit Duitse handen probeerden te blijven. De documentatie van de ontsnappingslijn Comète vermeldt hem als medewerker van Roger Verhulst voor de Escape-dienst van William Halot. Hij hielp onder anderen de Britse militairen Tom Taylor en Louis Green en probeerde hen uit bezet België weg te krijgen. Ook Havin en Bettley — in de bron met een onzekere spelling van de familienaam — worden genoemd. Bij dit werk kreeg Maes hulp van Georges Lechein, Meeus, Max Evrard en mevrouw Evrard, die met Portemine verbonden waren.

De netwerken waarin Maes actief was, hadden deels overlappende medewerkers en contacten, maar vervulden niet allemaal dezelfde functie. Comète was in de eerste plaats een ontsnappingslijn die geallieerde militairen via onderduikadressen en begeleide trajecten door Frankrijk en Spanje naar Groot-Brittannië probeerde te brengen. Portemine was verbonden met het clandestiene inlichtingen- en ontsnappingswerk. De bronnen plaatsen Maes in de samenwerking tussen deze structuren en het Escape-dienstverband van William Halot. Zijn politiefunctie bood hem mogelijkheden om mensen op te vangen en te helpen, maar maakte hem tegelijk kwetsbaar voor ontdekking door de Duitse veiligheidsdiensten.

Zijn verzetswerk begon al vroeg tijdens de bezetting. Op 11 augustus 1941 werd Maes gearresteerd. De Comète-documentatie vermeldt zijn arrestatie in augustus 1941; de verzetsfiche preciseert de datum als 11 augustus. Zijn aanhouding maakte deel uit van de Duitse repressie tegen de clandestiene hulp aan geallieerde militairen. De precieze omstandigheden van de arrestatie en de afzonderlijke ondervragingen zijn op basis van de hier geraadpleegde bronnen niet volledig te reconstrueren.

Maes werd naar Duitsland gedeporteerd en kwam terecht in het Duitse gevangenissysteem. De aangeleverde gegevens vermelden het Strafgefängnis Wolfenbüttel, een gevangenis waar politieke gevangenen en verzetsmensen werden opgesloten. Zijn deportatie wordt in de fiche in verband gebracht met het Nacht-und-Nebel-systeem.

In de laatste oorlogsweken werd de gevangenis van Wolfenbüttel ontruimd toen de geallieerde legers naderden. Volgens de aangeleverde reconstructie was Maes toen ernstig ziek en behoorde hij tot een groep gevangenen die tijdens een evacuatie of dodenmars in de omgeving van Burg, tussen Maagdenburg en Brandenburg, achterbleef. Er bestaan aanwijzingen dat zieke gevangenen tijdens dergelijke evacuaties werden achtergelaten, maar de precieze gebeurtenissen rond Maes zelf — waaronder de bewering dat achterblijvers ter plaatse werden doodgeschoten — zijn niet voldoende onafhankelijk bevestigd om als vaststaand feit te beschrijven.

Het Martelarenboek van het Geheim Leger registreert Eugène Maes als overleden te Magdeburg op 5 juli 1945. De verzetsfiche vermeldt daarentegen 2 juli 1945. Beide gegevens wijzen op zijn overlijden na de bevrijding, maar de precieze datum blijft voorlopig onzeker. Het is mogelijk dat een officiële Belgische overlijdensregistratie een formele datum vastlegde nadat de omstandigheden van zijn dood waren onderzocht.

Eugène Maes’ betekenis ligt vooral in zijn vroege hulp aan geallieerde militairen in en rond Brussel. Als politie-inspecteur kon hij bijdragen aan de opvang en begeleiding van ondergedoken piloten, en via contacten binnen Comète, Portemine en het Escape-netwerk hielp hij hen een ontsnappingsroute te vinden. Zijn arrestatie in augustus 1941 maakte een einde aan deze activiteiten. Hij overleefde de gevangenschap zelf niet lang na de bevrijding: volgens het Martelarenboek overleed hij op 5 juli 1945 in Maagdenburg, terwijl de verzetsfiche 2 juli als overlijdensdatum opgeeft. De precieze omstandigheden van zijn laatste dagen blijven een onderwerp voor verder archiefonderzoek.

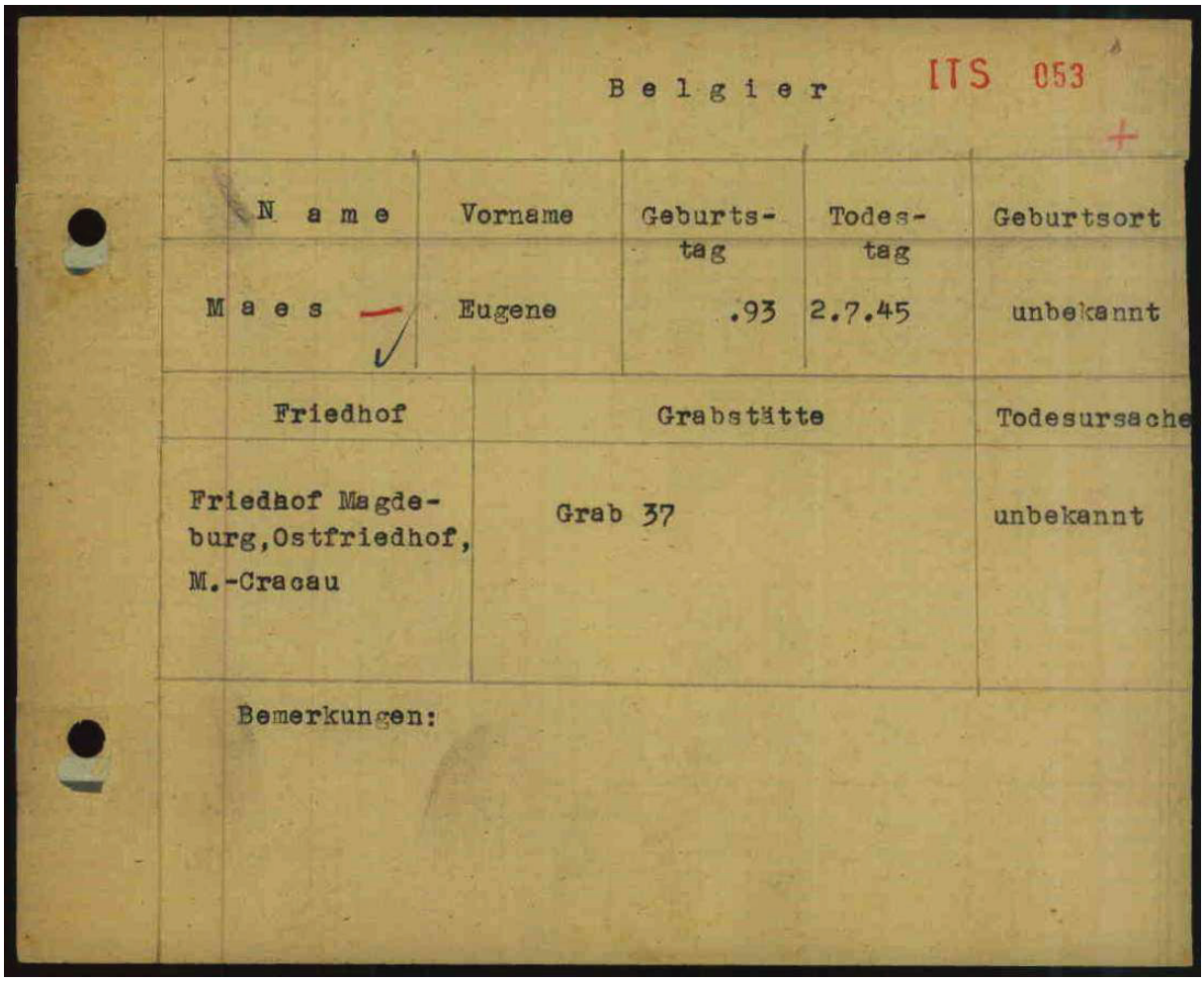
ITS 151
8/37/12
II

Nachweisung

Auf dem Ostfriedhof in Magdeburg-Cracau wurden bestattet :

Nr.	Name	Vorname	Geburtstag	Sterbetag	Nationalität	Grabstelle	Bem.
	Abteilung I (Feld VII)						
1	Boon		1910	umgebettet	holländ.	3	
2	Rhakahne		1913	8. 6.45	griech.	12	
3	Patrorina	Guiseppe	18.12.14	19. 6.45	ital.	18	
4	Castellani	Max	?	23. 6.45	belg.	27	
5	Pellizari	Alvo	13.11.20	20. 8.45	ital.	25	
6	Garzoni	Andreas	1916	30. 6.45	"	34	
7	Maes	Eugene	1893	2. 7.45	belg.	37	
8	Sergio	Alberti	1920	7. 8.45	ital.	36	
9	Morri	Vivo	1922	5- 7-45	"	42	
10	Gueillaume		25. 4.15	14. 7.45	frz. 43	43	
11	Luoni	Riccardo	1919	14. 7.45	ital.	49	52
12	Gianpietro	Guerrivo	1918	22. 7.45	durch rote Armee	eingelief.	
	Ribeprok	Ferdinand	1911	22. 7.45	" "	54	"
14	Przedkorska	Lodzia	1909	19. 7.45	" "	50	"
15	Angelo		1923 beerd.	25.7.45	" "	55	"
16	Roger	Dubois	?	27. 7.45	" "	58	"
17	Gerini	Luigi	14. 5.13	9. 8.45	"	67	
18	Schiwnianseki	Josef	14. 8.01	10. 8.45	"	68	
19	Latini	Virginio	9. 6.13	10. 8.45	pöln.	69	
20	Croch	Bruno	1924	26. 8.45	ital.	77	
21	Baroni	Adele	1927	26. 8.45	"	76	
22	Kordinski	Iwop	1910	31. 8.45	durch rote Armee	eingel.	82
23	GPABCBKMN	KACNMRPM	1922 beerd.	6. 9.45	" " "	"	86
	Abteilung II (Feld IV) Kinder						
24	Fallot	Anita	-- beerd.	15.6.45	frz.	51	
25	Alt	Henri	29. 5.45	13. 7.45	"	59	
26	Fourey	Andre	13. 3.45	19. 7.45	"	60	
27	Cola	Jean	15. 2.45	19. 7.45	"	64	
28	Schaab	Jaqeline	12. 5.45	21. 7.45	"	65	
29	Uzermann	Julien-Michael	8.7.45	21. 7.45	holländ	67	
30	Jakowlew	Iwan	20.11.44	20. 8.45	durch rote Armee	eingel.	76
31	Parolowitz		--	--	" " "	"	
32	Walentino	Iwanowo	beerd.	24.8.45	" " "	"	79
33	Dorofewa	Ludmilla	19. 5.45	8. 9.45	" " "	"	80
	Rothenseer Friedhof, Oebisfelderstr.						
1	van Weteringen	Hendrik	19. 5.23	April 1945	holländ	450	

15.3.49/1228

Belgier ITS 053

Name	Vorname	Geburts-tag	Todes-tag	Geburtsort
Maes	Eugene	.93	2.7.45	unbekannt

Friedhof	Grabstätte	Todesursache
Friedhof Magdeburg, Ostfriedhof, M.-Cracau	Grab 37	unbekannt

Bemerkungen:

Documenten Arolsen Archives – Eugéne Maes

MAES Léon ° te Helkijn op 05-11-1901
Rijkswachter en lid van *Geheim Leger*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander
Overleden te Blandain (B) op 17-12-1943 (omstandigheden niet gekend)

Léon Jean Louis Maes, geboren te Helkijn op 5 november 1901, was rijkswachter en tijdens de Duitse bezetting actief in het verzet. Hij sloot zich aan bij het Geheim Leger en werd zowel erkend als weerstander door de sluikpers als gewapende weerstander.

Zijn verzetsactiviteiten situeerden zich in de streek van Doornik en de Frans-Belgische grens. Als rijkswachter bevond hij zich in een beroepsmilieu waarin tijdens de bezetting verschillende vormen van clandestiene hulp en verzet ontstonden. De beschikbare gegevens verbinden Maes met zowel de gewapende werking van het Geheim Leger als met de verspreiding van de clandestiene pers.

De grensstreek rond Helkijn en Blandain was tijdens de bezetting een belangrijk doorgangsgebied tussen België en Noord-Frankrijk. In deze omgeving bestonden verschillende verzets- en ontsnappingsnetwerken.

Op 17 december 1943 overleed Léon Maes te Blandain. Er is op dit ogenblik geen betrouwbare bron gevonden die aantoont dat hij tijdens een vuurgevecht met Duitse troepen werd gedood, werd geëxecuteerd of na een arrestatie aan de gevolgen van mishandeling overleed.

Uit onbevestigde bronnen wordt vermeld dat Léon Jean Louis Maes op 17 december 1943 in Blandain, nabij Doornik, tijdens de Duitse bezetting om het leven kwam. Deze bronnen brengen zijn overlijden in verband met de intensieve Duitse jacht op verzetsnetwerken, transportlijnen en de verspreiding van de sluikpers in de strategisch gelegen grensregio. De precieze omstandigheden en doodsoorzaak konden echter niet onafhankelijk worden bevestigd.

MAES Léopold ° te Crespin op 30-06-1919
Veldwachter en lid van *Groep G* / *Geheim Leger*
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend
Gevangen genomen op 02-06-1944 En terug in vrijheid gesteld op 04-06-1944

MAES Maurice ° te Oostende op 22-02-1903
Agent van Politie en lid van *Luc-Marc* / *Zéro* / *Castor & Pollux*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MAETENS Victor ° te Opwijk op 08-09-1992
Officier van Politie en lid van *Patriottische Milities*
Gewapende weerstander

MAFRANS Guillaume ° te Leuven op 14-01-1909
Agent van Politie en lid van *Groep Lambert* / *Geheim Leger*
Politieke gevangene
Gevangen genomen op 06-01-1944 en terug in gerepatrileerd na in vrijheidsstelling op 22-05-1945

Guillaume Jean François Mafrans werd geboren te Leuven op 14 januari 1909. Hij was agent van politie en tijdens de Tweede Wereldoorlog lid van Groep Lambert en het Geheim Leger. Als verzetsman werd hij vervolgd als politiek gevangene.

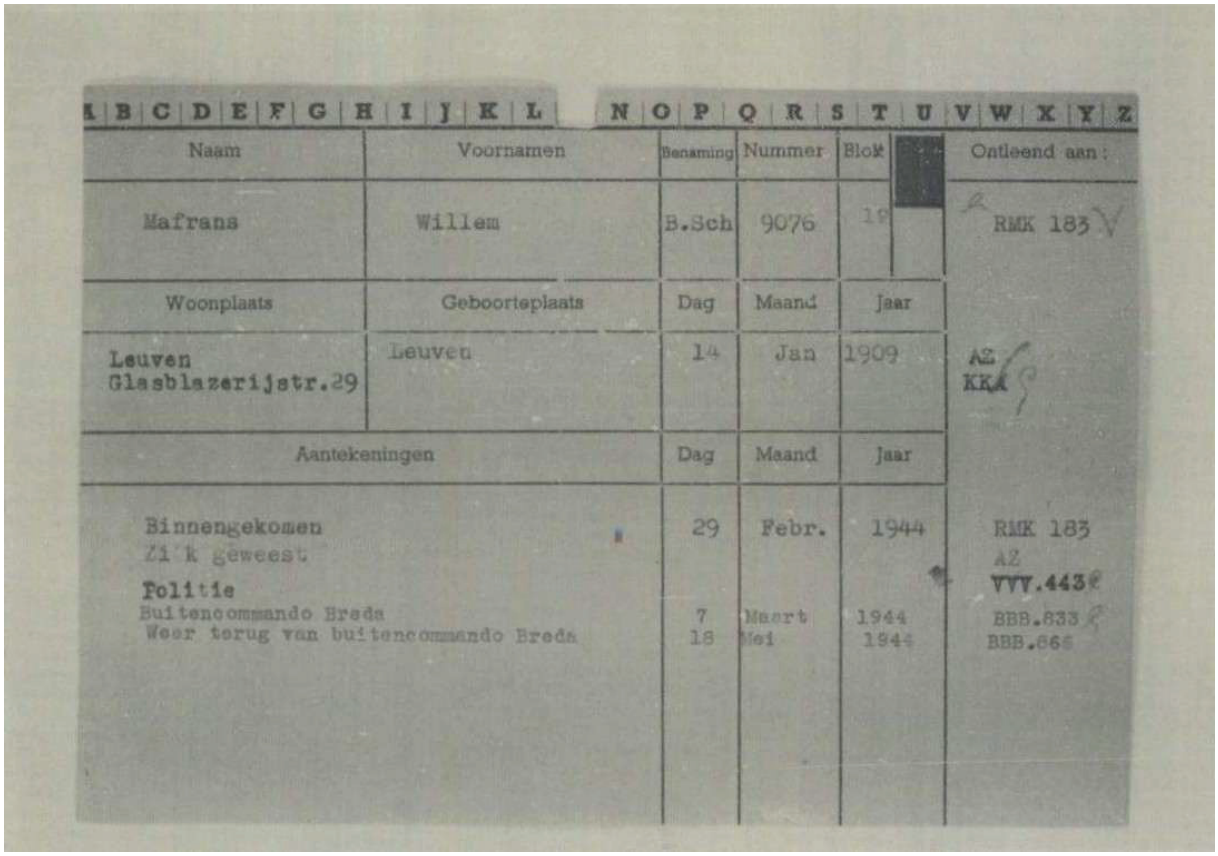
Mafrans werd op 6 januari 1944 gevangen genomen. In de Arolsen Archives bevindt zich een individueel gevangenen-dossier op naam van Willem Mafrans, geboren op 14 januari 1909. Het dossier is opgenomen in de reeks individuele gevangenenstukken van Kamp Herzogenbusch-Vught en omvat twee documenten, met de documentnummers 384909 en 384910. De combinatie van naam, exacte geboortedatum en het in de Arolsen-gegevens vermelde beroep politie maakt het zeer aannemelijk dat het om dezelfde Guillaume Mafrans gaat. Daarbij is van belang dat Guillaume de Franse vorm van de voornaam Willem is. De vermelding van Willem Mafrans in de Arolsen Archives vormt dus geen aanwijzing voor een andere persoon, maar past bij de naam Guillaume Mafrans.

Zijn verblijf in Herzogenbusch-Vught is daarmee rechtstreeks in de Arolsen-collectie gedocumenteerd. Over de verdere opeenvolging van zijn gevangenschap moet voorzichtigheid worden behouden. Het Arolsen-dossier vormt wel een belangrijke concrete

schakel tussen zijn arrestatie als verzetsman en zijn gevangenschap in het kampcomplex Herzogenbusch-Vught.

Volgens de gegevens uit zijn verzetsfiche werd Mafrans op 22 mei 1945 vrijgesteld en gerepatrieerd. Een andere bron vermeldt voor 3 mei 1945 een “Evacuation”. Dit kan betrekking hebben op een eerdere evacuatie tijdens de laatste oorlogsweken en hoeft niet samen te vallen met zijn uiteindelijke repatriëring naar België. De datum van 22 mei 1945 kan daarom worden aangehouden als datum van zijn vrijstelling en repatriëring, terwijl 3 mei 1945 als afzonderlijke evacuatievermelding kan worden beschouwd.

Guillaume Mafrans overleefde aldus zijn gevangenschap en keerde na de oorlog naar België terug. Zijn dossier in de Arolsen Archives levert daarbij een belangrijke concrete schakel tussen zijn verzetsactiviteiten, zijn gevangenschap in België en zijn verblijf in Herzogenbusch-Vught.

Naam	Voornamen	Benaming	Nummer	Blok	Ontleend aan:
Mafrans	Willem	B.Sch	9076	19	RMK 183
Woonplaats	**Geboorteplaats**	**Dag**	**Maand**	**Jaar**	
Leuven Glasblazerijstr.29	Leuven	14	Jan	1909	AZ KKA
Aantekeningen		**Dag**	**Maand**	**Jaar**	
Binnengekomen Ziek geweest		29	Febr.	1944	RMK 183 AZ VVV.443
Politie Buitencommando Breda Weer terug van buitencommando Breda		7 18	Maart Mei	1944 1944	BBB.833 BBB.866

Document uit Arolsen Archives op naam van MAFRANS Willem °14-01-1909
met als opgegeven beroep ‘politie’ (9076)

MAGEROTTE René ° te Joncret op 17-06-1901

Commissaris van Politie en lid van *Parti belge* / *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *La Voix des Patriotes* / *Le Policier libre* (auteur)
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

René Magerotte werd geboren te Joncret op 17 juni 1901. Hij was commissaris van politie en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was aangesloten bij de Parti belge en het Onafhankelijkheidsfront en was betrokken bij de clandestiene pers. Zijn naam wordt

verbonden met verschillende illegale publicaties, waaronder La Libre Belgique dite «Peter Pan», La Voix des Patriotes en vooral Le Policier libre, waarvan hij als auteur wordt vermeld.

Le Policier libre was een clandestiene Franstalige krant die in Brussel werd uitgegeven van januari tot augustus 1944. Het blad was het orgaan van het Comité de Lutte Syndical de la Police Bruxelloise en was aangesloten bij het Front de l'Indépendance. In totaal verschenen vier nummers. De publicatie richtte zich vanuit de politie op het verzet tegen de Duitse bezetting en maakte deel uit van de clandestiene pers die tijdens de oorlog onder moeilijke en gevaarlijke omstandigheden werd vervaardigd en verspreid.

Magerotte werd daarmee gerekend tot de weerstanders door de sluikpers en tot de gewapende weerstanders. Zijn betrokkenheid bij de clandestiene pers toont hoe ook binnen het Brusselse politiekorps georganiseerde weerstand tegen de bezetter bestond.

Na de oorlog zette René Magerotte zijn loopbaan bij de Brusselse politie voort. Het Rijksarchief bewaart een dossier over René Magerotte (1901) binnen de dossiers van de politiecommissarissen. Daaruit blijkt dat hij bij koninklijk besluit van 22 oktober 1957 tot commissaris van politie werd benoemd. De Brusselse gemeentelijke bulletins vermelden hem in juli 1957 als kandidaat voor een vacant ambt van commissaris van politie en vermelden hem later als commissaire de police honoraire.

Een bijzonder interessante bron is een persoonlijk dagboek van René Magerotte, dat wordt bewaard in de Archives de l'Université catholique de Louvain onder de referentie BE A4006 CO 001-MA-334. Het manuscript draagt de titel Journal d'un rexiste en fuite en Allemagne (Dagboek van een Rexist op de vlucht in Duitsland) en bestaat uit drie notitieboekjes in het Frans. Volgens de archiefbeschrijving werd het dagboek geschreven tussen 1 september 1944 en 9 mei 1945 en wordt René Magerotte als auteur vermeld. De titel op zichzelf volstaat niet om conclusies te trekken over de precieze omstandigheden waarin Magerotte zich in Duitsland bevond of over de betekenis van de term "rexiste" in dit persoonlijke verslag.

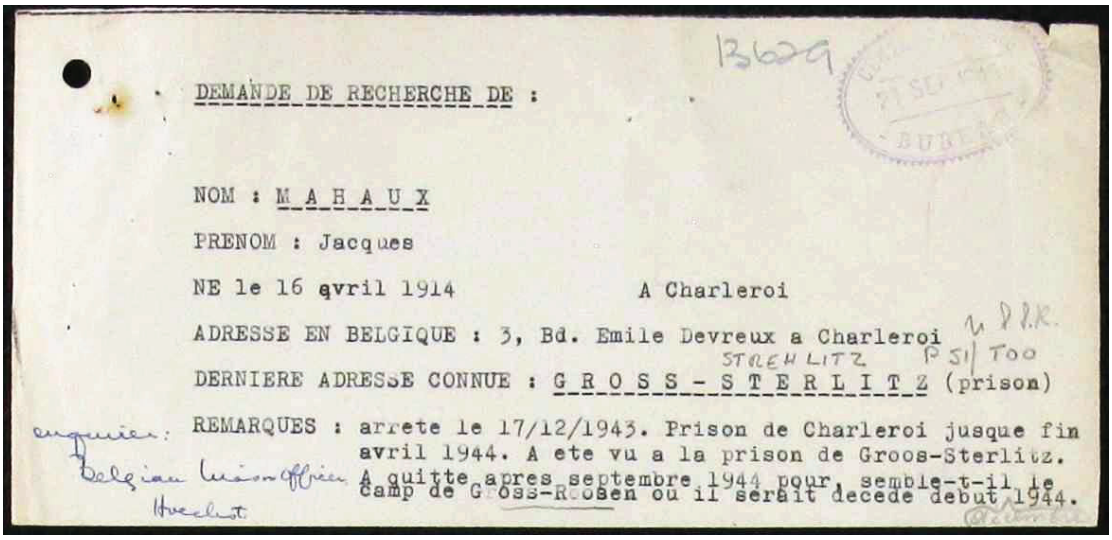
René Magerotte combineerde zo zijn functie binnen het politiekorps met activiteiten in het Belgische verzet en de clandestiene pers. Zijn naam is in het bijzonder verbonden met Le Policier libre, een illegale publicatie van de Brusselse politie, terwijl zijn verdere loopbaan na de oorlog uiteindelijk leidde tot zijn benoeming tot commissaris van politie.

MAGEROTTE Théophile ° te Tillet op 01-05-1905
Onderofficier bij de Rijkswacht en lid van *Zéro*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht eerste klasse)

MAHAUX Jacques ° te Charleroi op 16-04-1914
Agent bij de Gerechtelijke Politie en lid van *Bayard* / *Belgische Nationale Beweging* / *Le Lion belge*
Inlichtings- en actieagent (luitenant) / politieke gevangene / weerstander door de sluikpers
Gevangen genomen op 17-12-1943 opgesloten in Konzentrationslager Groß-Rosen en aldaar overleden op 08/12/1944

Jacques Mahaux werd geboren te Charleroi op 16 april 1914. Hij was agent bij de Gerechtelijke Politie en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was verbonden met Bayard, de Belgische Nationale Beweging en Le Lion belge en trad binnen het verzet op als inlichtingen- en actieagent met de graad van luitenant. Daarnaast werd hij als politiek gevangene erkend en was hij actief als weerstander door de sluikpers.

Zijn naam wordt in verband gebracht met verschillende clandestiene publicaties en verzetsactiviteiten. De betrokkenheid bij de sluikpers vormde een belangrijk onderdeel van zijn verzetswerk, naast zijn activiteiten binnen de inlichtingen- en actiedienst. De combinatie van zijn functie bij de Gerechtelijke Politie en zijn verzetsactiviteiten plaatste hem in een bijzonder kwetsbare positie tegenover de Duitse bezettingsautoriteiten.

DEMANDE DE RECHERCHE DE :

13629

NOM : M A H A U X

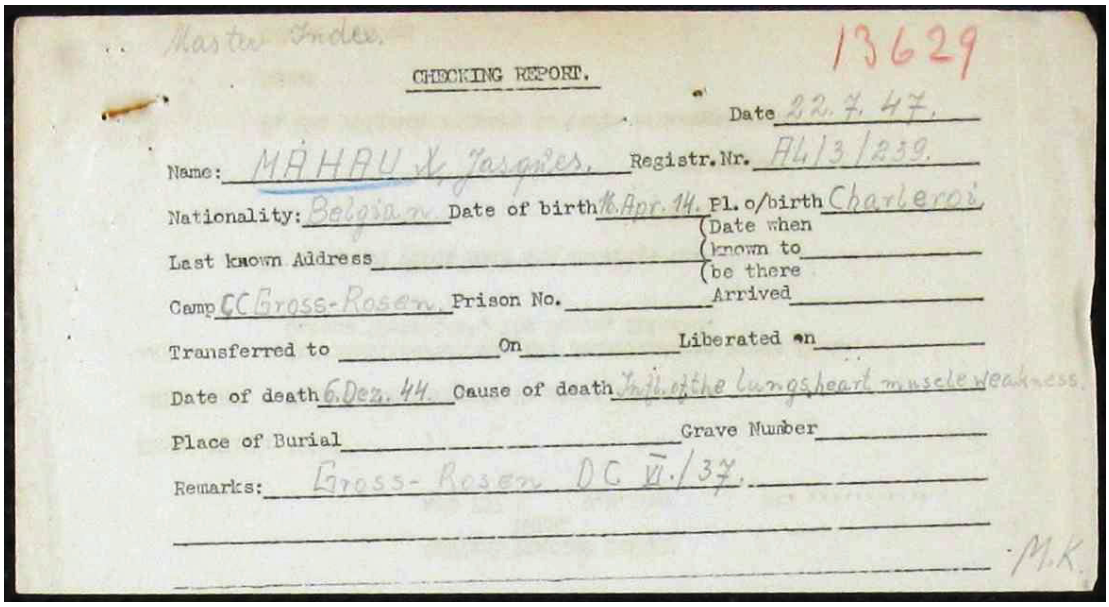
PRENOM : Jacques

NE le 16 avril 1914 A Charleroi

ADRESSE EN BELGIQUE : 3, Bd. Emile Devreux a Charleroi

DERNIERE ADRESSE CONNUE : G R O S S - S T E R L I T Z (prison)

REMARQUES : arrete le 17/12/1943. Prison de Charleroi jusque fin avril 1944. A ete vu a la prison de Groos-Sterlitz. A quitte apres septembre 1944 pour, semble-t-il le camp de G oss-Rosen ou il serait decede debut 1944.

Master Index

13629

CHECKING REPORT.

Date 22.7.47.

Name: MAHAU X, Jacques. Registr.Nr. AL/3/239.

Nationality: Belgian Date of birth 16.Apr.14. Pl. o/birth Charleroi

Last known Address (Date when known to be there)

Camp CC Gross-Rosen. Prison No. Arrived

Transferred to On Liberated on

Date of death 6.Dez. 44. Cause of death Inf. of the lungs, heart muscle weakness.

Place of Burial Grave Number

Remarks: Gross-Rosen DC VII/37.

M.K.

Documenten Arolsen Archives – Jacques Mahau

Op 17 december 1943 werd Mahaux gevangen genomen. Hij werd vervolgens naar het concentratiekamp Groß-Rosen gedeporteerd. Daar kwam hij op 8 december 1944 om het leven, na bijna een jaar gevangenschap. De precieze omstandigheden van zijn overlijden en

de route die hij tussen zijn arrestatie en Groß-Rosen heeft afgelegd, kunnen niet verder worden gereconstrueerd.

MAHIEU Armand ° te Wasmes op 07-09-1892
Veldwachter en lid van *Ontsnapping (individueel)* / *Patriottische Milities*
Betrokken bij *Front* / *L'Unité patriotique* / *La Libre Belgique dite "Peter Pan"*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

MAHIEU Fernand ° te Saint-Ghislain op 01-03-1907
Agent van Politie en lid van *Solidarité [Borinage]* / *Front* / *L'Unité patriotique*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

Fernand Mahieu werd geboren te Saint-Ghislain op 1 maart 1907. Hij was agent van politie en nam tijdens de Duitse bezetting deel aan het verzet. Hij was verbonden met Solidarité in de Borinage, het Front en L'Unité patriotique. Zijn verzetsactiviteiten omvatten zowel de clandestiene pers als gewapend verzet.

Mahieu wordt in verband gebracht met Solidarité [Borinage], een clandestiene publicatie uit de verzetsbeweging van het Onafhankelijkheidsfront. Het blad verscheen in het Frans en was verbonden met het arrondissement Bergen. Volgens de catalogusgegevens liep de publicatieperiode van november 1942 tot augustus 1944 en verschenen er twintig uitgaven. De krant maakte deel uit van de clandestiene pers die informatie verspreidde en het verzet tegen de Duitse bezetting ondersteunde.

De krant werd uitgegeven door de Solidariteit van het Onafhankelijkheidsfront. Onder de vermelde verantwoordelijken bevinden zich Arthur Cacheux, Jean Gilloteaux, Gérard Cantigneau, Philémon Leclercq, Arsène Bruniau, Marcel Ronchain, Ernest Charensol en Robert Harmegnies. Deze gegevens plaatsen het blad in het georganiseerde verzetsmilieu van de Borinage. Mahieu wordt als weerstander door de sluikpers vermeld, maar ook als gewapende weerstander. Zijn engagement beperkte zich dus niet tot de clandestiene publicaties.

MAHIEU Gaston ° te Kortrijk op 05-06-1902
Agent van Politie en lid van / betrokken bij ????
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

MAHIEU Henri ° te Péronnes-lez-Binche op 17-09-1910
Veldwachter en lid van *Patriottische Milities*
Betrokken bij *Le 'faux' Soir* / *Le Sanglier ardennais* / *Front*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

MAHY René ° te Ecaussinnes-d'Enghien op 17-08-1910
Rijkswachter en lid van *Carol*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MAHY Simon ° te Roeselare op 09-06-1911
Brigadier bij de Douane en lid van *Luc-Marc*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MAIGRET Arnold ° te Luik op 26-03-1896

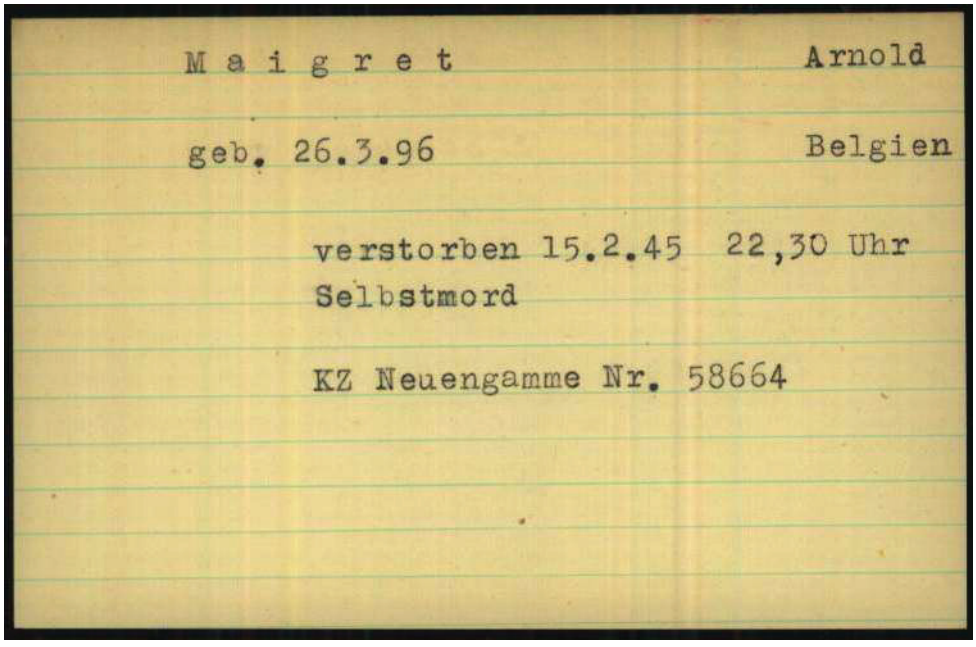
Agent van Politie en lid van *Belgische Nationale Beweging*
Politieke gevangene / gewapende weerstander
Gevangen genomen op 14-01-1944, opgesloten in Konzentrationslager Herzogenbusch-Vught, Konzentrationslager Neuengamme en aldaar overleden op 12-03-1945

Arnold Maigret werd geboren te Luik op 26 maart 1896. Hij was politieagent en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij sloot zich aan bij de Belgische Nationale Beweging en werd als politiek gevangene en gewapende weerstander erkend.

Op 14 januari 1944 werd Maigret in Luik gearresteerd. Vervolgens werd hij gedeporteerd naar het kampcomplex Herzogenbusch-Vught en daarna naar het concentratiekamp Neuengamme in Duitsland. Zijn gevangenschap eindigde met zijn overlijden in Neuengamme in 1945.

Over zijn overlijden bestaan verschillende registraties. De Arolsen Archives vermelden Arnold Maigret als overleden op 15 februari 1945 en geven daarbij zelfdoding als doodsoorzaak. Bel-Memorial vermeldt daarentegen 16 februari 1945 als overlijdensdatum, terwijl het Duitse Totenbuch van Neuengamme Arnold Maigret, geboren op 26 maart 1896, als overleden op 12 maart 1945 in het hoofdkamp (Hauptlager KZ Neuengamme) registreert. De verschillende data kunnen op dit moment niet zonder meer tot één chronologie worden herleid. De vermelding van zelfdoding in de Arolsen Archives vormt wel een belangrijke aanvulling op de eerdere gegevens over zijn overlijden.

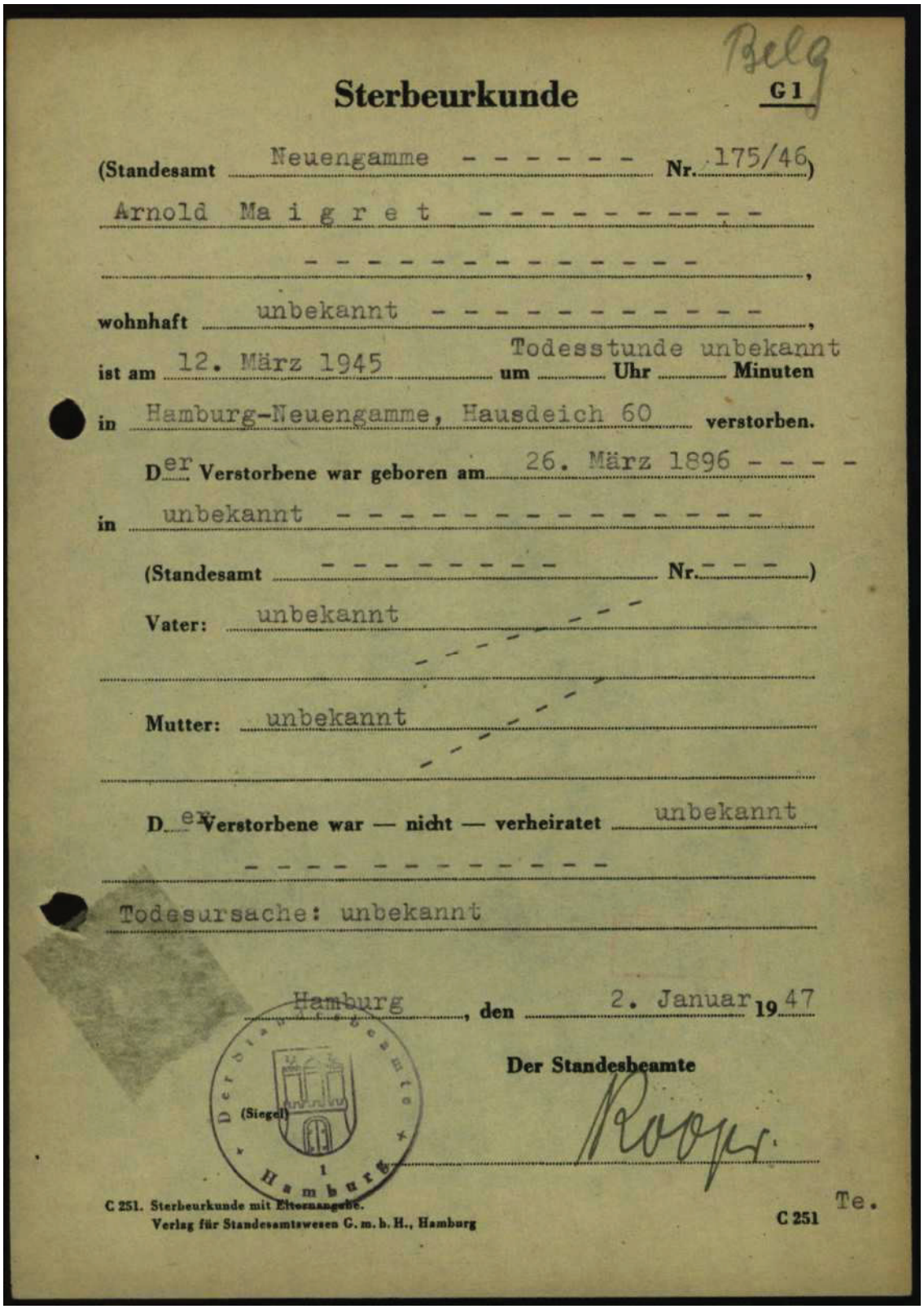
De naam van Arnold Maigret is opgenomen op de herdenkingsplaat voor de tijdens de bezetting omgekomen Luikse politiemannen aan de achterzijde van het stadhuis van Luik, bij het politiegebouw. Zijn naam heeft daarnaast een bijzondere plaats gekregen in de geschiedenis van de misdaadliteratuur. Georges Simenon, die in Luik als journalist werkte en

M a i g r e t Arnold

geb. 26.3.96 Belgien

verstorben 15.2.45 22,30 Uhr
Selbstmord

KZ Neuengamme Nr. 58664

Belg

Sterbeurkunde G 1

(Standesamt Neuengamme - - - - - - - Nr. 175/46)

Arnold Maigret - - - - - - -

Arnold Maigret overleed in Neuengamme, slachtoffer van de Duitse vervolging en deportatie. Zijn naam blijft herdacht in Luik, zowel als die van een politieman die bij het verzet betrokken was als door de latere, onbewezen associatie met de beroemde fictieve commissaris van Georges Simenon.

MAIRESSE Georges ° te Frameries op 01-05-1905

Onderofficier bij de Rijkswacht en lid van *Mill*
Verantwoordelijke van *Liberté*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse) / weerstander door de sluikpers / politieke gevangene
Gevangen genomen op 20-06-1944 (of 16-08-1944) en terug in vrijheid gesteld op 11-09-1944

Georges Mairesse, geboren te Frameries op 1 mei 1905, was onderofficier bij de Rijkswacht en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij werd erkend als inlichtingen- en actieagent, hulpkracht tweede klasse, als weerstander door de sluikpers en als politiek gevangene. Binnen het verzet was hij aangesloten bij Mill en was hij betrokken bij verschillende clandestiene persactiviteiten, waaronder Liberté en La Libre Belgique dite "Peter Pan".

Mairesse trad toe tot de inlichtingen- en actiedienst Mill, een verzetsverband dat zich bezighield met het verzamelen en doorgeven van inlichtingen. Zijn betrokkenheid bij Mill moet worden gezien binnen de bredere Belgische inlichtingen- en actienetwerken die tijdens de bezetting informatie voor de geallieerden en de Belgische regering in Londen verzamelden.

Daarnaast was Mairesse verantwoordelijk voor Liberté, een Franstalige clandestiene publicatie die vanaf oktober 1940 verscheen. In de beschikbare gegevens wordt hij als verantwoordelijke van dit sluikblad vermeld. Liberté maakte deel uit van de clandestiene pers die tijdens de bezetting probeerde de bevolking onafhankelijk van de door de bezetter gecontroleerde informatievoorziening te bereiken.

Mairesse was ook betrokken bij La Libre Belgique, de clandestiene uitgave die bekendstaat als La Libre Belgique "Peter Pan". Deze krant ontstond in Brussel in de zomer van 1940 en groeide uit tot een van de belangrijkste clandestiene bladen van het bezette België. De uitgave stond in een conservatief-katholieke en patriottische traditie en werd gedurende de bezetting via een uitgebreid netwerk van drukkers en verspreiders in omloop gebracht. Ondanks de voortdurende Duitse vervolging bleef de krant verschijnen; volgens CegeSoma werden uiteindelijk 88 nummers gepubliceerd.

Er wordt gezegd dat Mairesse als rijkswachter een rol speelde bij het transport van pakketten met Peter Pan en bij het beveiligen van distributiepunten. Zijn functie zou hem daarbij een zekere bewegingsvrijheid hebben gegeven en hem in staat hebben gesteld zich met dergelijke activiteiten bezig te houden zonder onmiddellijk argwaan te wekken. Deze concrete activiteiten worden hier echter als overgeleverde informatie weergegeven en niet als onafhankelijk vastgestelde feiten.

Georges Mairesse werd in 1944 gevangengenomen (bronnen vermelden hiervoor twee verschillende data, 20 juni en 16 augustus 1944). Op 11 september 1944 werd hij opnieuw in vrijheid gesteld. Zijn arrestatie en gevangenschap vormden daarmee het sluitstuk van een periode waarin hij als rijkswachter zowel binnen een inlichtingen- en actienetwerk als in de clandestiene pers actief was geweest.

MAIRESSE René ° te Eugies op 14-02-1913
Wachtmeester bij de Rijkswacht en lid van *Luc-Marc*
Inlichtings- en actieagent (adjudant)

MAIRY Victor ° te Flawinne op 15-11-1903
Wachtmeester bij de Rijkswacht en lid van *Zéro*
inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)
Gevangen genomen op 30-08-1944 en terug in vrijheid gesteld op 05-09-1944

Victor Mairy, geboren te Flawinne op 15 november 1903, was wachtmeester bij de Rijkswacht en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was aangesloten bij de inlichtingen- en actiedienst Zéro en werd erkend als inlichtingen- en actieagent, hulpkracht tweede klasse.

Victor Mairy werd op 30 augustus 1944 gevangen genomen, in de laatste fase van de Duitse bezetting. Op dat ogenblik waren de geallieerde legers België snel aan het naderen en trokken Duitse eenheden zich terug. Ook in deze fase bleven Duitse diensten en troepen optreden tegen het verzet en probeerden zij verzetsnetwerken en hun verbindingen uit te schakelen. De gebeurtenissen van die dagen moeten daarom worden gezien tegen de achtergrond van de chaotische Duitse terugtocht en de naderende bevrijding.

Op 5 september 1944 werd Mairy opnieuw in vrijheid gesteld. Die datum viel samen met de bevrijding van Namen, waardoor zijn vrijlating plaatsvond op een ogenblik waarop de Duitse bezetting in grote delen van België aan het instorten was. Zijn korte gevangenschap liep daarmee ten einde in de dagen waarin de bevrijding van het land zich voltrok.

MALEMPRÉ Anselme ° te Comblain-au-Pont op 17-06-1899
Inspecteur van Politie en lid van *Beaver-Baton* / *Gewapende Partizanen - Belgisch Leger der Partizanen* / *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *Le Monde du Travail*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

MALEVEZ Philogon ° te Ougrée op 22-12-1901
Brigadier van Politie en lid van *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *La Libre Belgique ressuscitée* / *Churchill-Gazette*
Weerstander door de sluikpers

MALHERBE Emile ° te Marchin op 29-06-1897
Agent van Politie en lid van *Belgische Militaire Weerstandsorganisatie*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *Libération*
Weerstander door de sluikpers / politieke gevangene / gewapende weerstander

MALHERBE Léon ° te Verviers op 11-05-1910

Inspecteur van Gerechtelijke Politie en lid van *Belgische Nationale Beweging* / *Socrate*

Politieke gevangene / weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

Gevangen genomen op 26-08-1944 en overleden te Gardelegen op ??-04-1945

Léon Malherbe, geboren te Verviers op 11 mei 1910, was inspecteur bij de Gerechtelijke Politie en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was aangesloten bij de Belgische Nationale Beweging en Socrate. Daarnaast werd hij erkend als politiek gevangene, weerstander door de sluikpers en gewapende weerstander.

Op 26 augustus 1944 werd Malherbe gevangen genomen. Hij werd vervolgens naar Duitsland gedeporteerd en overleed in Gardelegen in april 1945. De beschikbare gegevens vermelden geen exacte overlijdensdatum.

Gardelegen in Saksen-Anhalt werd in april 1945 het toneel van een van de ernstigste massamoorden tijdens de laatste fase van het naziregime. Bij de evacuatie van verschillende concentratiekampen en buitenkampen werden duizenden uitgeputte gevangenen per trein en tijdens dodenmarsen naar de omgeving van Gardelegen gevoerd. Onder hen bevonden zich gevangenen uit het buitenkamp Hannover-Stöcken van Neuengamme en uit verschillende buitenkampen van Mittelbau-Dora.

Amerikaanse troepen inspecteren de plek waar de gruweldaden van Gardelegen plaatsvonden. Op de achtergrond graven Duitse burgers lijken op die door de SS in een massagraf waren begraven. Duitsland, 18 april 1945. (Foto: Holocaust Museum)

Op 13 april 1945 werden 1.016 gevangenen naar de Feldscheune op het landgoed Isenschnibbe gedreven. De deuren van de schuur werden afgesloten en het gebouw werd in brand gestoken. Gevangenen die probeerden te ontsnappen, werden beschoten. De meeste slachtoffers kwamen in de brand om. De plaats staat tegenwoordig bekend als de Gedenkstätte Feldscheune Isenschnibbe Gardelegen.

De volgende dag bereikten Amerikaanse troepen Gardelegen en ontdekten zij de plaats van het bloedbad. De Amerikaanse autoriteiten lieten de slachtoffers opgraven en in individuele graven begraven.

Er wordt beweerd dat Léon Malherbe tot de gevangenen behoorde die in Gardelegen tijdens deze laatste fase van de evacuaties om het leven kwamen en dat hij mogelijk in verband kan worden gebracht met de massamoord in de Feldscheune Isenschnibbe. Zijn overlijden kan alleen met zekerheid in verband worden gebracht met zijn gevangenschap en de dramatische laatste fase van de evacuatie van gevangenen in de regio Gardelegen.

MALIN Marcel ° te Lodelinsart op 02-11-1907
Agent van Politie en lid van / betrokken bij ????
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

MALMEDY François-Ely ° te Comblain-au-Pont op 11-08-1917
Rijkswachter en lid van *Zéro* / *ABC*
Inlichtings- en actieagent (luitenant) / politieke gevangene / weerstander door de sluikpers
Gevangen genomen op 02-05-1942 en overleden te Brussel op 09-07-1942

François-Ely Malmedy, geboren te Comblain-au-Pont op 11 augustus 1917, was rijkswachter en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was lid van de inlichtings- en actiediensten Zéro en ABC en werd erkend als inlichtings- en actieagent in de graad van luitenant, als politiek gevangene en als weerstander door de sluikpers.

François-Ely Malmedy werd op 2 mei 1942 gevangen genomen. Er wordt vermeld dat hij die dag tijdens een verzetsmissie aan de Natiënlaan in Brussel op heterdaad werd betrapt en gearresteerd door de Duitse Geheime Feldpolizei (GFP). Vervolgens zou hij zijn overgebracht naar de gevangenis van Sint-Gillis, die tijdens de bezetting door de Duitse autoriteiten werd gebruikt voor de opsluiting en ondervraging van politieke gevangenen en verzetsmensen.

Er wordt beweerd dat Malmedy op 29 juni 1942 door het Duitse Krijgsgericht van de Oberfeldkommandantur 672 te Brussel tweemaal ter dood werd veroordeeld. De aanklachten zouden betrekking hebben gehad op spionage in verband met zijn werkzaamheden voor de Dienst Zéro en op onwettig wapenbezit. Tien dagen later, op 9 juli 1942, kwam hij in Brussel om het leven. Volgens de beschikbare overlevering werd hij die dag gefusilleerd op de Nationale Schietbaan in Schaarbeek.

De Duitse bezettingsautoriteiten hielden de begraafplaatsen van geëxecuteerde verzetsmensen zoveel mogelijk geheim. Het Geheim Kerkhof in Hechtel, op het grondgebied van het huidige Hechtel-Eksel, werd vanaf 1942 gebruikt als geheime begraafplaats voor

mandes sont tendus autour de lui et de ses compagnons. Pour sauver ces derniers, ce à quoi il arrivera, François provoque une lutte armée et il ne l'abandonnera que grièvement blessé.

En cellule, au Conseil de guerre, au poteau d'exécution, il garde le même calme, la même sérénité, le même silence. Ses bourreaux, vaincus par un seul homme, se vengeront jusqu'au bout : il ne pourra correspondre avec les siens, ni les voir ; un prêtre belge lui sera refusé et son corps sera inhumé secrètement pour n'être retrouvé que trois ans plus tard ; la lettre d'adieu, même, ne sera pas remise à la famille sous le prétexte que François y exhale trop son patriotisme et sa haine de l'ennemi.

Vous tous, qui avez connu sa profonde piété, vous pouvez dire comme le grand cardinal Mercier :

« La religion du Christ fait du patriotisme une loi : il n'y a pas de parfait chrétien qui ne soit un parfait patriote. Car son cœur aspirait au sacrifice et il avait une soif ardente de se consacrer pleinement à Dieu et à sa patrie. »

Bienheureux ceux qui souffrent persécution pour la justice, car le royaume des cieux est à eux. Math. V. 10.

1917 – 1942

A LA GLORIEUSE MÉMOIRE DE

François-Ely MALMEDY

Elève à l'Ecole de Gendarmerie de Bruxelles.

Combattant de la Campagne de 1940.

Agent S. R. A.
(Services de Renseignements et d'Actions).

Agent du Service de Renseignements Zéro.

Héros et martyr de la guerre secrète :

né à Oneux-Comblain-au-Pont
le 11 août 1917,

arrêté en mission le 2 mai 1942
par la G. F. P. allemande,

interné à la Prison de Saint-Gilles
(Bruxelles),

condamné deux fois à la peine de mort
pour espionnage

et fusillé au Tir National à Bruxelles
le 9 juillet 1942.

Les obsèques solennelles ont été célébrées en l'église paroissiale d'Oneux-Comblain, le 6 août 1945, à 11 heures.

François n'est âgé que de douze ans et déjà Dieu lui a ravi sa maman ; deux ans plus tard, son papa est victime d'un pénible accident qui lui ferme les yeux pour toujours.

Aussi, dès l'âge où bien des jeunes gens sont complètement insouciants, François prend connaissance des réalités de la vie ; il en acquerra une virilité peu commune qui se manifestera jusqu'à son dernier souffle. D'un tempérament ardent et généreux, imprégné de franchise et de loyauté, il répondra toujours, sans hésitation et sans le moindre calcul, à l'appel du devoir et du sacrifice.

La campagne de 1940 est à peine terminée ; François, serait-il seul, continuera la lutte contre l'oppresseur qu'il exècre ; la dure et dangereuse guerre secrète le trouvera prêt dans tous les domaines et il se dépensera jusqu'au sacrifice ; il savait que la brute allemande serait vaincue mais il voulait en hâter l'échéance.

Le 2 mai 1942, à la veille d'un voyage en Angleterre, et à la fin d'une mission périlleuse qui a complètement réussi, il constate que les filets des brutes alle-

slachtoffers van Duitse executies. Na de bevrijding werden er 204 graven aangetroffen en konden 174 slachtoffers worden geïdentificeerd. Een deel van de slachtoffers was elders geëxecuteerd en vervolgens in Hechtel begraven.

Er wordt beweerd dat het lichaam van François-Ely Malmedy na zijn executie in het geheim naar Limburg werd overgebracht en op het Geheim Kerkhof in Hechtel werd begraven, in graf nummer 41. Volgens deze overlevering werd zijn graf na de oorlog geïdentificeerd en werd zijn stoffelijk overschot later teruggevonden. De algemene geschiedenis van het Geheim Kerkhof en de naoorlogse identificatie van de slachtoffers is goed gedocumenteerd, maar de specifieke koppeling van Malmedy aan graf 41 moet als onbevestigde persoonsinformatie worden beschouwd.

MALRAIT Albert ° te Vloesberg op 08-12-1894
Agent van Politie en lid van *Gewapende Partizanen - Belgisch Leger der Partizanen* / *Onafhankelijkheidsfront*
Gewapende weerstander / burgerlijk weerstander

MAMBOURG Paul ° te Tohogne op 20-02-1920
Agent van Politie en lid van *Zéro*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht eerste klasse)

MANCHE Camille ° te Rongy op 30-04-1894
Rijkswachter op rust en lid van *Geheim Leger*
Betrokken bij *La Voix des Belges* / *La Libre Belgique dite "Peter Pan"*
Weerstander door de sluikpers / politieke gevangene
Gevangen genomen op 30-09-1942, opgesloten in Konzentrationslager Groß-Rosen en aldaar overleden op 20-11-1944

Camille Manche, geboren te Rongy op 30 april 1894, was rijkswachter op rust en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was aangesloten bij het Geheim Leger en betrokken bij de clandestiene pers, waaronder La Voix des Belges en La Libre Belgique dite "Peter Pan". Hij werd erkend als weerstander door de sluikpers en als politiek gevangene.

Op 30 september 1942 werd Camille Manche gevangen genomen. Er wordt vermeld dat hij door de Duitse Sicherheitspolizei (Sipo-SD) werd gearresteerd tijdens de repressie tegen de Belgische verzetsnetwerken en clandestiene pers. Na zijn arrestatie werd hij als politiek gevangene opgesloten en uiteindelijk naar Duitsland gedeporteerd. Zijn gevangenschap eindigde in het concentratiekamp Groß-Rosen, waar hij op 20 november 1944 overleed.

Over de omstandigheden van zijn overlijden zijn geen voldoende concrete persoonsgebonden gegevens beschikbaar. Zijn overlijden op 20 november 1944 vond plaats in Groß-Rosen, in een periode waarin de omstandigheden in het kamp bijzonder zwaar waren. Honger, ziekte, uitputting, mishandeling en dwangarbeid veroorzaakten in de laatste oorlogsjaren een zeer hoge sterfte onder de gevangenen. Deze algemene kampomstandigheden geven historische context bij het overlijden van Manche, maar laten niet toe om zonder aanvullend bewijs een specifieke doodsoorzaak vast te stellen.

Camille Manche was bij zijn overlijden 50 jaar oud. Zijn levensloop illustreert de belangrijke rol die voormalige rijkswachters binnen het Belgische verzet konden spelen, zowel binnen georganiseerde verzetsbewegingen als bij de verspreiding van de clandestiene pers.

MANDERLIER Jules ° te Jumet op 15-07-1907
Agent van Politie en lid van *Zéro*
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

MANGON Georges ° te Bressoux op 07-04-1915
Agent van Politie en lid van *Nola*
Gewapende weerstander

MANIL Jean ° te Manage op 20-03-1910
Geneesheer bij de Rijkswacht en lid van *Geheim Leger* / *Comète*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *La Voix des Patriotes*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht eerste klasse) / weerstander door de sluikpers / politieke gevangene / gewapende weerstander
Gevangen genomen op 23 of 24-10-1942 en terug in vrijheid gesteld op 10-05-1943 of 03-09-1944

Jean Manil, geboren te Manage op 20 maart 1910, was geneesheer bij de Rijkswacht en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was aangesloten bij het Geheim Leger en het ontsnappingsnetwerk Comète. Daarnaast was hij betrokken bij de clandestiene pers, waaronder La Libre Belgique dite "Peter Pan" en La Voix des Patriotes. Hij werd erkend als inlichtingen- en actieagent, hulpkracht eerste klasse, als weerstander door de sluikpers, als politiek gevangene en als gewapende weerstander.

Jean Manil was betrokken was bij het ontsnappingsnetwerk Comète. Volgens deze overlevering werden ondergedoken personen en neergestorte geallieerde piloten door leden van het netwerk naar hem gebracht voor medische verzorging of onderzoek, waarna zij hun weg naar de ontsnappingsroute richting Frankrijk en Spanje konden voortzetten. Een dergelijke rol zou hem rechtstreeks hebben verbonden met een van de bekendste Belgische ontsnappingslijnen voor geallieerd personeel.

Ook binnen de clandestiene pers zou Manil actief zijn geweest. Zijn betrokkenheid bij La Libre Belgique "Peter Pan" en La Voix des Patriotes plaatst hem binnen het netwerk van de Belgische sluikpers. La Libre Belgique "Peter Pan" groeide tijdens de bezetting uit tot een omvangrijke clandestiene krant met een uitgebreid netwerk van medewerkers en verspreiders.

Op 23 of 24 oktober 1942 werd Jean Manil gevangen genomen. Er wordt beweerd dat zijn arrestatie verband hield met zijn verschillende activiteiten voor het verzet, waaronder zijn betrokkenheid bij de clandestiene pers en ontsnappingsactiviteiten. Over de precieze omstandigheden van zijn arrestatie bestaan verschillende vermeldingen.

Ook over zijn vrijlating lopen de gegevens uiteen. De ene vermelding geeft 10 mei 1943, terwijl een andere 3 september 1944 noemt, de datum waarop Brussel werd bevrijd. Het is mogelijk dat de eerste datum betrekking heeft op een eerdere vrijlating, overplaatsing of wijziging van

zijn gevangenschap en dat de tweede datum een latere formele terugkeer in vrijheid weergeeft.

MANIL Paulin ° te op 22-08-1890
Beambte bij de Douane en lid van *Zéro*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MARCELIS Joseph ° te Woutersbrakel op 19-11-1905
Inspecteur van Politie en lid van *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *L'Insoumis* / *Le Policier libre*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

MARCHAL Eugène ° te Braibant op 14-10-1908
Inspecteur van Douane en Accijnzen en lid van *Luc-Marc* / *Manfriday*
Inlichtings- en actieagent (luitenant)

MARCHAL Fernand ° te Beauraing op 18-01-1907
Opperwachtmeester bij de Rijkswacht en lid van *Zéro*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MARCHAL Georges ° te Brussel op 02-07-1902
Agent van Politie en lid van / betrokken bij ????
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

MARCHAL Julien (geen verdere gegevens beschikbaar)
Rijkswachter en lid van *Geheim Leger*
Gewapende weerstander

Julien Marchal was een Belgische rijkswachter die tijdens de Tweede Wereldoorlog actief was in het gewapende verzet, meer bepaald binnen het Maquis, de Ardense verzetscellen van het Geheim Leger. Hij sloot zich aan bij de gewapende tak van het verzet en trok naar de dichte bossen van de Ardennen, waar de verzetsgroepen opereerden.

Uit historische getuigenissen en netwerklijsten blijkt dat hij actief was in de Ardense operationele zones en specifiek verbonden was met de regio Hastière (Hastière-par-Delà), nabij Dinant en de Franse grens.

Zijn eenheid hield zich bezig met verschillende guerrilla-acties, waaronder het saboteren van belangrijke transportlijnen van de Wehrmacht, het onderscheppen van vijandelijke logistiek en het bewapenen van lokale vluchtelingen en werkweigeraars. Marchal maakte deel uit van gevechtsteams die waren uitgerust met automatische wapens, waaronder de FM (Fusil-Mitrailleur).

Julien Marchal (links)

MARCHAND Georges ° te Heusy op 24-9-1901
Douanier en lid van / betrokken bij ????
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

MARECHAL Aymond ° te Xhoris op 29-09-1911
Administratief medewerker bij de Douane en lid van *Pierre Artéla*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MARECHAL Hector ° te Grandménil op 03-07-1902
Wachtmeester bij de Rijkswacht en lid van *Zéro* / *Geheim Leger*
Betrokken bij *Churchill-Gazette* / *La Libre Belgique ressuscitée* / *La Libre Belgique dite "Peter Pan"*
Inlichtings- en actieagent (onderluitenant) / weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

MARECHAL Hubert ° te Verviers op 11-12-1911
Politiehulp te Verviers en lid van *Geheim Leger*
Gewapende weerstander

MARET Sylvain ° te Oteppe op 24-06-1902
Agent van Politie en lid van *Geheim Leger*
Betrokken bij *La Voix des Patriotes* / *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *Le Belge*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander

MARIEN Albert ° te Sint-Jans-Molenbeek op 24-02-1891
Douanier en lid van *Bayard*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MARIEN Fons ° te Arendonk op 21-08-1921
Veldwachter en lid van *Geheim Leger*
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

Fons Marien

MARIS Jan ° te Stokrooi op 01-09-1880
Adjudant bij de Rijkswacht op rust en lid van *De Zwarte Hand* / *Geheim Leger*
Politieke gevangene / weerstander door de sluikpers
Gevangen genomen op 18 of 27/10/1941, opgesloten in Zuchthaus und Strafgefängnis Sonnenburg en aldaar overleden op 31-01-1944
Geen gegevens gevonden in Arolsen Archives

Jan Maris, geboren te Stokrooi op 1 september 1880, was adjudant bij de Rijkswacht op rust en tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij maakte deel uit van De Zwarte Hand, een vroege Belgische verzetsbeweging die in 1940 ontstond in de streek van Klein-Brabant en de Rupelstreek. Daarnaast wordt hij in verband gebracht met het Geheim Leger. Hij werd erkend als politiek gevangene en als weerstander door de sluikpers.

Tijdens de bezetting woonde Jan Maris met zijn echtgenote en dochter aan de Kalfortbaan 38 in Puurs. Als voormalige rijkswachter behoorde hij tot de oudere leden van een verzetsgroep die voor een groot deel uit zeer jonge mensen bestond. De Zwarte Hand was vooral actief in Puurs, Tisselt, Bornem, Sint-Amands, Boom en de omliggende gemeenten. De groep verspreidde clandestiene anti-Duitse vlugschriften, stelde lijsten van collaborateurs samen, schilderde verzetsleuzen en ondernam ook pogingen om contacten met Groot-Brittannië tot stand te brengen. Er waren wapens aanwezig en er werden beperkte sabotagedaden gepland of uitgevoerd, maar de groep was in de eerste plaats een jonge, nog weinig ervaren verzetsorganisatie.

Er wordt beweerd dat Jan Maris al vroeg tot de actieve kern van De Zwarte Hand behoorde en vanuit Puurs hielp bij de uitbouw van de organisatie. Zijn precieze functie binnen de leiding of bestuurskern kan echter niet met zekerheid worden vastgesteld. Wel staat vast dat hij tot de leden behoorde die door de Duitse repressie werden getroffen.

De ondergang van De Zwarte Hand werd in belangrijke mate veroorzaakt door het bestaan van een ledenadministratie. De groep beschikte over lijsten met namen en gegevens van haar leden. Nadat deze documentatie door de Duitse bezetter was gevonden, volgde vanaf september 1941 een grootschalige arrestatiegolf. In totaal werden 109 van de 111 leden gearresteerd. De gevangenen werden eerst in Belgische gevangenissen opgesloten en vervolgens naar Duitsland gedeporteerd. De overgrote meerderheid kreeg uiteindelijk het regime van de Nacht und Nebel-gevangenen opgelegd, waardoor zij zonder contact met de buitenwereld moesten verdwijnen in het Duitse gevangenis- en kampsysteem. Uiteindelijk zouden slechts 37 van de 111 leden de gevangenschap overleven.

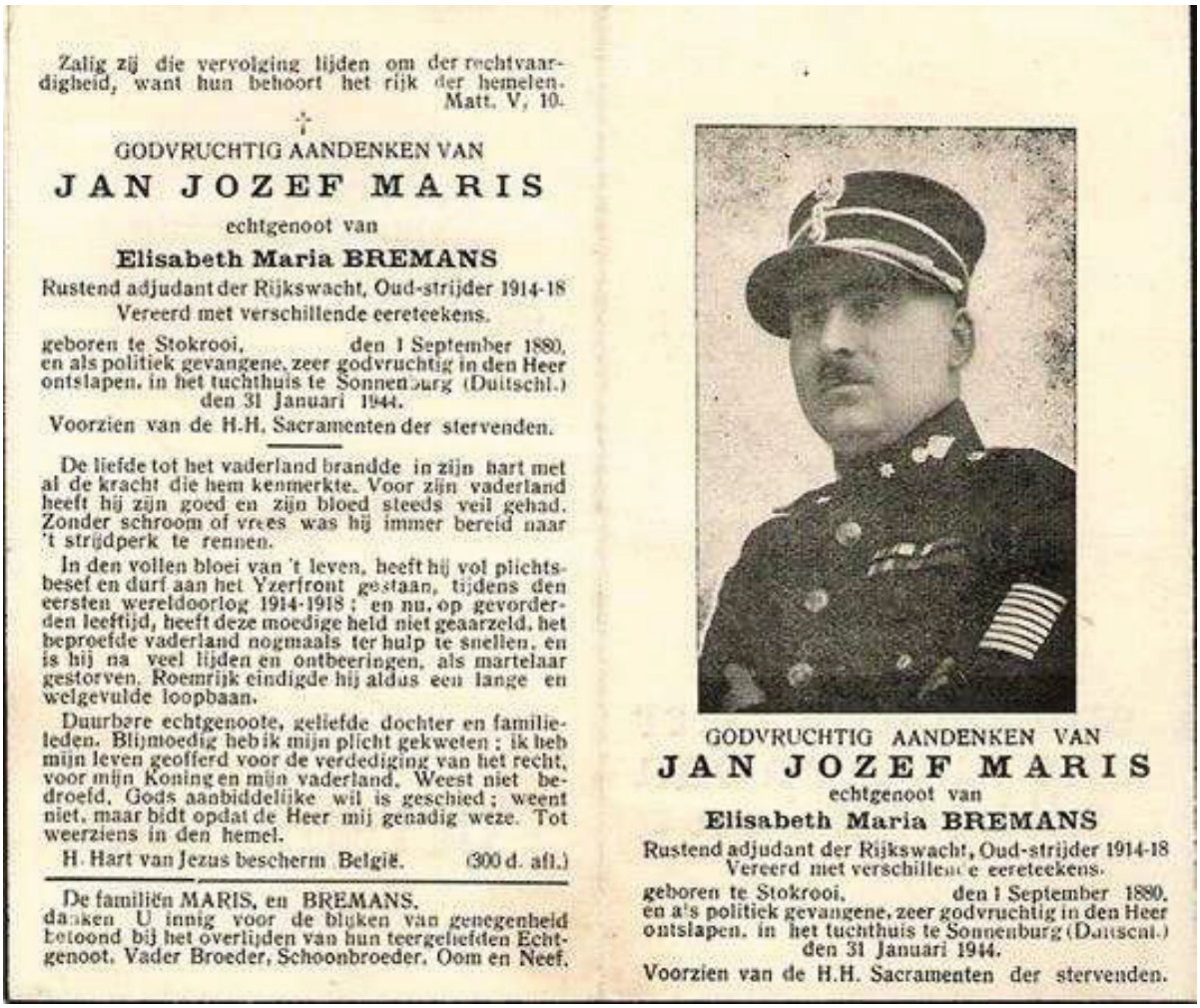
Jan Maris werd op 17 oktober 1941 in Puurs gearresteerd. Zijn gevangenschap verliep vervolgens via verschillende Duitse gevangenissen. Volgens de beschikbare documentatie werd hij als politieke en Nacht-und-Nebelgevangene gedeporteerd naar Duitsland en uiteindelijk naar het Zuchthaus Sonnenburg, het huidige Słońsk in Polen.

De procesgeschiedenis van De Zwarte Hand verdient enige toelichting omdat verschillende bronnen verschillende data vermelden. Op 14 januari 1943 stonden zestien leden van de groep terecht voor het Duitse Volksgerichtshof. Zestien werden ter dood veroordeeld, vier

van deze doodvonnissen werden later na genadeverzoeken omgezet in gevangenisstraffen. De overige twaalf werden uiteindelijk geëxecuteerd.

Tot de zestien aanvankelijk ter dood veroordeelde leden behoorden Clement Dielis, Marcel De Mol, Louis Hofmans, Remy De Mol, Albert De Bondt, Henri Pauwels, Achiel Daes, Emiel De Cat, Jozef Verhavert, Jozef Peeters, Edmond Maes, Jean-Pierre Vincent, Camiel Bastaens, Lodewijk Meeus, Joris Van Lent en Petrus Van Obbergen. De vier laatstgenoemden — Camiel Bastaens, Lodewijk Meeus, Joris Van Lent en Petrus Van Obbergen — kregen later gratie en werden niet op 7 augustus 1943 gefusilleerd.

De twaalf overgebleven doodvonnissen werden op 7 augustus 1943 uitgevoerd. De veroordeelden werden vanuit het kamp Esterwegen naar het gevangeniscomplex in Lingen gebracht en vervolgens naar de Wehrmachtsschießplatz bij Schepsdorf gevoerd. Daar werden Albert De Bondt, Emiel De Cat, Achiel Daes, Clement Dielis, Louis Hofmans, Edmond Maes, Marcel De Mol, Remy De Mol, Henri Pauwels, Jozef Peeters, Jozef Verhavert en Jean-Pierre Vincent gefusilleerd. De stad Lingen en het Heimatverein Lingen documenteren deze executie en de namen van de twaalf slachtoffers.

Zalig zij die vervolging lijden om der rechtvaardigheid, want hun behoort het rijk der hemelen. Matt. V, 10.

GODVRUCHTIG AANDENKEN VAN

JAN JOZEF MARIS

echtgenoot van

Elisabeth Maria BREMANS

Rustend adjudant der Rijkswacht, Oud-strijder 1914-18
Vereerd met verschillende eereteekens.

geboren te Stokrooi, den 1 September 1880, en als politiek gevangene, zeer godvruchtig in den Heer ontslapen, in het tuchthuis te Sonnenburg (Duitschl.) den 31 Januari 1944.

Voorzien van de H.H. Sacramenten der stervenden.

De liefde tot het vaderland brandde in zijn hart met al de kracht die hem kenmerkte. Voor zijn vaderland heeft hij zijn goed en zijn bloed steeds veil gehad. Zonder schroom of vrees was hij immer bereid naar 't strijdperk te rennen.

In den vollen bloei van 't leven, heeft hij vol plichtsbesef en durf aan het Yzerfront gestaan, tijdens den eersten wereldoorlog 1914-1918; en nu, op gevorderden leeftijd, heeft deze moedige held niet geaarzeld, het beproefde vaderland nogmaals ter hulp te snellen, en is hij na veel lijden en ontbeeringen, als martelaar gestorven. Roemrijk eindigde hij aldus een lange en welgevulde loopbaan.

Duurbare echtgenoote, geliefde dochter en familieleden. Blijmoedig heb ik mijn plicht gekweten; ik heb mijn leven geofferd voor de verdediging van het recht, voor mijn Koning en mijn vaderland. Weest niet bedroefd, Gods aanbiddelijke wil is geschied; weent niet, maar bidt opdat de Heer mij genadig weze. Tot weerziens in den hemel.

H. Hart van Jezus bescherm België. (300 d. afl.)

De familiën MARIS, en BREMANS, danken U innig voor de blijken van genegenheid betoond bij het overlijden van hun teergeliefden Echtgenoot, Vader Broeder, Schoonbroeder, Oom en Neef.

GODVRUCHTIG AANDENKEN VAN

JAN JOZEF MARIS

echtgenoot van

Elisabeth Maria BREMANS

Rustend adjudant der Rijkswacht, Oud-strijder 1914-18
Vereerd met verschillende eereteekens.

geboren te Stokrooi, den 1 September 1880, en als politiek gevangene, zeer godvruchtig in den Heer ontslapen, in het tuchthuis te Sonnenburg (Duitschl.) den 31 Januari 1944.

Voorzien van de H.H. Sacramenten der stervenden.

Adjt Jan Maris – Bemerk ook de acht (!) frontstrepen op de linker mouw. Aan alle militairen die in WO I effectief vochten aan het front werden frontstrepen toegekend. Acht frontstrepen was het maximale aantal dat kon worden toegekend. In totaal kon je voor de ganse duur van de oorlog zeven frontstrepen verwerven. Had men die zeven frontstrepen, dan kreeg men er de achtste bij uit erkentelijkheid.

Jan Maris behoorde niet tot deze geëxecuteerde groep. Hij was een van de leden die een gevangenisstraf kregen. In bronnen over De Zwarte Hand wordt hij vermeld als iemand die op 31 januari 1944 in Sonnenburg overleed.

Sommige bronnen beweren dat Jan Maris in Sonnenburg bezweek aan de ontberingen van zijn gevangenschap. Een concrete medische doodsoorzaak kan echter niet met de momenteel beschikbare bronnen worden vastgesteld. De vaak genoemde verklaring dat hij werd geëxecuteerd, is evenmin aangetoond. Zijn overlijden vond bovendien plaats in januari 1944, ruim vóór de massale moordpartij waarmee Sonnenburg in januari 1945 werd geassocieerd. Zijn dood moet daarom worden geplaatst binnen zijn langdurige gevangenschap in het Duitse tuchthuis, zonder daar een niet-geverifieerde doodsoorzaak aan te verbinden.

De geschiedenis van De Zwarte Hand toont hoe zwaar de Duitse repressie deze relatief kleine en jonge verzetsbeweging trof. De groep was in 1940 ontstaan en groeide uit tot 111 leden. Na de arrestatiegolf van september en oktober 1941 werden de leden over verschillende gevangenissen en kampen verspreid. Een deel werd na de processen tot langdurige gevangenisstraffen veroordeeld, terwijl anderen als Nacht-und-Nebelgevangenen in het concentratiekampenstelsel terechtkwamen. De twaalf doodvonnissen werden in augustus 1943 in Lingen uitgevoerd. De overige gevangenen bleven nog lange tijd onder erbarmelijke omstandigheden opgesloten; velen stierven in de gevangenissen en kampen of tijdens de evacuaties aan het einde van de oorlog. Uiteindelijk keerden slechts 37 van de 111 leden levend terug.

Jan Maris neemt binnen deze geschiedenis een bijzondere plaats in. Hij was met zijn leeftijd van zestig jaar bij zijn arrestatie aanzienlijk ouder dan de meeste leden van De Zwarte Hand. Als voormalige adjudant van de Rijkswacht behoorde hij tot een kleine groep oudere deelnemers binnen een beweging die voor een groot deel uit jongeren bestond. Zijn traject — van het vroege verzet in Puurs, via arrestatie en deportatie naar de Duitse gevangenissen, tot

zijn overlijden in Sonnenburg op 31 januari 1944 — maakt duidelijk hoe zwaar de vervolging ook voor deze oudere verzetsman uit Klein-Brabant uitpakte.

Zijn naam blijft verbonden met De Zwarte Hand, waarvan twaalf leden op 7 augustus 1943 in Lingen werden gefusilleerd en tientallen anderen in Duitse gevangenissen en kampen om het leven kwamen.

MARKEY August ° te Adinkerke op 18-01-1890
Agent van Politie en lid van *Zéro* / *Patriottische Milities*
Betrokken bij *La Libre Belgique dite "Peter Pan"*
Gewapende weerstander / weerstander door de sluikpers

MARLIER Georges ° te Marbaix op 30-10-1913
Ambtenaar bij Douane en Accijnzen en lid van / betrokken bij ????
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend

MARLOYE Louis ° te Strépy-Bracquegnies op 15-08-1893
Commissaris van Politie en lid van *Tempo*
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend
Gevangen genomen op 08-06-1944 en terug in vrijheid gesteld op 02-09-1944

Louis Marloye, geboren te Strépy-Bracquegnies op 15 augustus 1893, was tijdens de Tweede Wereldoorlog commissaris van politie en actief binnen het verzet. Hij was aangesloten bij de verzetsorganisatie Tempo.

Voor de oorlog was Louis Marloye werkzaam binnen de Belgische politie. Een dossier van het Rijksarchief heeft betrekking op zijn benoeming tot politiecommissaris van Bray in 1925.

Op 8 juni 1944 werd Louis Marloye gevangen genomen. Zijn arrestatie vond plaats in de laatste maanden van de Duitse bezetting, toen de repressie tegen het Belgische verzet sterk toenam in de aanloop naar de geallieerde bevrijding. Hij bleef gedurende de zomer van 1944 in gevangenschap.

Op 2 september 1944 werd hij opnieuw in vrijheid gesteld. Zijn vrijlating viel samen met de laatste fase van de Duitse terugtocht uit België en de snelle opmars van de geallieerde legers. Na zijn vrijlating overleefde hij de bezetting.

MAROTE Arthur ° te Brussel op 05-11-1909
Agent van Politie en lid van *Castor & Pollux*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MAROY Louis ° te Brussel op 18-06-1902
Agent van Politie en lid van *Geheim Leger*
Weerstander door de sluikpers / gewapende weerstander
Dodelijk getroffen door een kogel te Jemeppe-sur-Meuse op 07-09-1944

Louis Maroy, geboren te Brussel op 18 juni 1902, was tijdens de Tweede Wereldoorlog actief in het verzet. Hij was aangesloten bij het Geheim Leger en werd erkend als weerstander door de sluikpers en als gewapend weerstander. Binnen Zone V van het Geheim Leger had hij de graad van korporaal en behoorde hij tot de 4e compagnie van het Refuge « Le Sanglier ».

Maroy was tijdens de oorlog werkzaam als politiehulpagent bij de gemeente Flémalle-Haute. Daarnaast was hij actief als inlichtingenagent en bij sabotage. Bel-Memorial omschrijft hem als een nauwgezette en precieze inlichtingenagent wiens rapporten zorgvuldig werden opgesteld. Ook sabotage op bevel maakte deel uit van zijn verzetsactiviteiten.

In de nacht van 2 op 3 september 1944 werd Louis Maroy gemobiliseerd bij het Refuge « Le Sanglier ». De omstandigheden waren toen sterk veranderd: de geallieerde legers naderden en het Geheim Leger maakte zich op om actief aan de bevrijding deel te nemen. Door een tekort aan wapens werd Maroy samen met een aantal van zijn kameraden echter opnieuw naar zijn gemeente gestuurd.

Op 7 september 1944 volgde een nieuwe mobilisatie. Maroy sloot zich aan bij een geallieerde voorhoede die betrokken raakte bij de aanval op Duitse troepen die zich hadden verschanst in het depot van de Tram Vert in Jemeppe-sur-Meuse, aan de huidige Rue Gustave Baivy. Het depot bevindt zich tegenwoordig op de plaats van het busdepot van de TEC.

Tijdens deze aanval werd Louis Maroy door een kogel in het voorhoofd dodelijk getroffen. Hij sneuvelde ter plaatse op 7 september 1944, tijdens de gevechten van de bevrijding. Het officiële overzicht van het Geheim Leger registreert hem als korporaal van Zone V, in actie te Jemeppe-sur-Meuse op diezelfde datum.

Zijn overlijden wordt in Jemeppe-sur-Meuse blijvend herdacht met een gedenkplaat aan de ingang van het busdepot aan de Rue Gustave Baivy. De plaat vermeldt dat Louis Maroy op 7 september 1944 tijdens de bevrijdingsstrijd viel en identificeert hem als korporaal bij de 4e compagnie van het Refuge « Sanglier » van Zone V van het Geheim Leger.

Louis Maroy behoorde daarmee tot de verzetsmensen die niet alleen clandestien inlichtingenwerk en sabotage verrichtten, maar tijdens de bevrijding ook daadwerkelijk als gewapende weerstander aan de strijd deelnamen. Zijn dood op 7 september 1944, slechts enkele dagen na zijn eerste mobilisatie, vond plaats tijdens de gewapende gevechten waarmee het verzet in de regio Luik bijdroeg aan de bevrijding van het gebied.

MARQUETTE Gustave ° te Bihain op 01-06-1901
Brigadier bij de Douane en lid van *Pierre Artéla*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse)

MARTIN Georges ° te Alle op 05-05-1913
Wachtmeester bij de Rijkswacht en lid van *Patriottische Milities*
Gewapende weerstander

MARTIN Jean ° te Huy op 12-03-1911
Wachtmeester bij de Rijkswacht en lid van Geheim Leger
Statuut van Nationale Erkentelijkheid - onbekend
Gevangen genomen 27-10-1943 en opgesloten in Konzentrationslager Neuengamme.
terug in vrijheid gesteld in mei 1945

Jean Martin, geboren te Hoei op 12 maart 1911, was tijdens de Tweede Wereldoorlog wachtmeester bij de Rijkswacht en lid van het Geheim Leger (Armée Secrète). Hij werd erkend als gewapend weerstander en politiek gevangene.

Tijdens de Duitse bezetting sloot Jean Martin zich aan bij het Geheim Leger, binnen het verzetsnetwerk van Zone V in de regio Luik-Hoei. Als rijkswachter beschikte hij over een functie die hem kennis van het lokale veiligheidsapparaat en van de omgeving verschafte. Zijn betrokkenheid bij het Geheim Leger plaatste hem daarmee binnen de gewapende weerstand die in de regio Luik en Hoei actief was.

Op 27 oktober 1943 werd Jean Martin gevangen genomen. Er wordt beweerd dat zijn arrestatie volgde nadat de Duitse Geheime Feldgendarmerie een wapendepot en verzetsdocumenten in de regio had ontdekt. Deze concrete aanleiding voor zijn arrestatie kon echter niet onafhankelijk worden bevestigd.

Er wordt eveneens vermeld dat Martin na zijn arrestatie eerst werd opgesloten in de gevangenis van Sint-Leonard te Luik en vervolgens naar het Fort van Breendonk werd overgebracht. Vanuit het Duitse repressieapparaat werd hij uiteindelijk als politiek gevangene naar Duitsland gedeporteerd.

In de loop van 1944 kwam Jean Martin terecht in het Konzentrationslager Neuengamme. Daar werd hij als politieke gevangene aan het Duitse concentratiekampensysteem onderworpen. De omstandigheden in Neuengamme waren bijzonder zwaar: gevangenen werden ingezet voor dwangarbeid onder omstandigheden van ondervoeding, ziekte, mishandeling en uitputting. Over zijn precieze werkzaamheden of verblijfplaats binnen het kamp zijn vooralsnog geen nadere persoonsgebonden gegevens gevonden.

De beschikbare gegevens plaatsen Jean Martin aldus binnen het Geheim Leger van Zone V, regio Luik-Hoei, waar hij als rijkswachter betrokken was bij de gewapende weerstand. Zijn arrestatie op 27 oktober 1943 leidde tot gevangenschap en deportatie naar Neuengamme, maar hij overleefde de oorlog en keerde na zijn bevrijding in mei 1945 terug.

MARTINUS Pierre ° te Romsée op 25-11-1889
Agent van Politie op rust en lid van *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *Le Monde du Travail*
Weerstander door de sluikpers

MARTINY Emile ° te Gent op 14-04-1894
Agent van Politie en lid van *Geheim Leger* / *Onafhankelijkheidsfront*
Betrokken bij *Front* / *La Libre Belgique dite "Peter Pan"* / *Radio Moscou*
Weerstander door de sluikpers / politieke gevangene / gewapende weerstander
Gevangen genomen op 28-04-1942 en terug in vrijheid gesteld op 05-04-1943

Emile Martiny, geboren te Gent op 14 april 1894, was tijdens de Tweede Wereldoorlog agent van politie en actief in het verzet. Hij was aangesloten bij het Geheim Leger en het Onafhankelijkheidsfront en was betrokken bij verschillende vormen van clandestiene informatieverspreiding, waaronder Front, La Libre Belgique dite « Peter Pan » en Radio Moscou. Hij werd erkend als weerstander door de sluikpers, als politiek gevangene en als gewapend weerstander.

Er wordt vermeld dat Martiny zich onder meer bezighield met het verzamelen van nieuws uit illegale radio-uitzendingen en dat hij deze informatie verwerkte in de sluikpers. In zijn fiche wordt hij onder andere in verband gebracht met *Front*, *La Libre Belgique dite « Peter Pan »* en *Radio Moscou*, een clandestiene krant die tijdens de bezetting in België werd uitgegeven en verspreid.

Op 28 april 1942 werd Emile Martiny gevangen genomen de precieze omstandigheden van zijn arrestatie zijn niet gekend. Er wordt beweerd dat hij als politieagent in Gent door de Geheime Feldpolizei of de Sicherheitspolizei werd gearresteerd in verband met zijn verzetsactiviteiten.

Hij zou na zijn arrestatie zijn opgesloten in de gevangenis Nieuwewandeling te Gent. De gevangenis beschikte tijdens de bezetting over een Duitse afdeling waar politieke gevangenen werden opgesloten.

Zijn gevangenschap duurde uiteindelijk bijna een jaar. Op 5 april 1943 werd Emile Martiny opnieuw in vrijheid gesteld. Daarmee overleefde hij de eerste zware fase van de Duitse repressie tegen de Gentse verzetsnetwerken.

MASCULUS Siméon ° te Brussel op 29-05-1900
Inspecteur van Politie en lid van / betrokken bij ????
Statuut van Nationale Erkentelijkheid – onbekend

MASSART Albin ° te Loyers op 10-06-1918
Rijkswachter en lid van *Zéro*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht eerste klasse)

MASSART Constant ° te Jemeppe-sur-Sambre op 14-06-1901
Rijkswachter en lid van *Geheim Leger* / *Zéro*
Inlichtings- en actieagent (hulpkracht tweede klasse) / gewapende weerstander
Gevangen genomen op 07-02-1944, opgesloten in Flossenbürg Concentration Camp en aldaar overleden op 27-03-1945

Constant Massart werd geboren te Jemeppe-sur-Sambre op 14 juni 1901. Hij was rijkswachter en sloot zich tijdens de Tweede Wereldoorlog aan bij het Geheim Leger en Zéro. Binnen de weerstand werd hij geregistreerd als inlichtingen- en actieagent, hulpkracht van tweede klasse, en als gewapend weerstander.

Op 7 februari 1944 werd Massart gevangen genomen. Volgens de gegevens in Resistance In Belgium werd hij vervolgens naar het concentratiekamp Flossenbürg gedeporteerd, waar hij op 27 maart 1945 overleed. De Martyrologe de l'Armée Secrète vermeldt eveneens zijn arrestatie op 7 februari 1944, maar geeft als plaats van overlijden Saal an der Donau en als overlijdensdatum 3 januari 1945.

Vor- und Zuname: Massart Constant Belg. Haft-Nr. 44913
Beruf: Gendarmerie geboren am: 14.6.01 in: Jemeppe s/Sambre.
Anschrifts-Ort: Straße-Nr.
FLOSS
Eingel. am: 30.1.45, Uhr von GFP. Hannyt Entl. am Uhr nach
Verstorben am 27. MRZ. 1945
Bei Einlieferung abgegeben: W. S. Koffer Aktentasche Paket
1 Hut/Mütze, 1 Paar Schuhe/Stiefel, Kragenknöpfe, Feuerzeug, Wehrpaß
1 Mantel, 4 Paar Strümpfe, 1 Halstuch, Tabak Pfeife, Fremdenpaß
Rock Jacke, Paar Gamaschen Tuch Leder, 24 Taschentuch, Zigarren/Zigaretten, Arbeitsbuch
1 Weste/Kletterweste, Kragen, 1 Paar Handschuhe Tuch Leder, Zig.-Blättchen, Invalidenkarte
1 Hose, Vorhemd, Brieftasche mit, Ziertuch, 4 10793
Pullover, Binder/Fliege, Papiere, Messer Schere, 1 Ehering
7 Oberhemden, Paar Ärmelhalter, Sporthemd/Hosen, Bleistift/Drehblei, 9.
Unterhemden, Paar Sockenhalter, Abzeichen, Geldbörse,
2 Unterhosen, Paar Manich.-Knöpfe, Schlüssel a. Ring, Kamm, Wertsachen: ja—nein
4 Hemdatücher 1 Rederasche AUFGELÖST
Abgabe bestätigt: I.R.O. Fall. 521 / 18.236. Fall. 5212 J.V. J.V. Effektenverwalter:
MASSART Constant I.T.S. FOTO No. 246
Oberscharführer